

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc. — Manuscrisurile nu se
retrimit.

INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anșurări:
în Viena: M. Dukas, Ziemerich
Schalk, Rudolf Mosse, A. Oppelitz
Nachfolger; Anton Oppelitz, J.
Duncker, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Beckstein Berná; în
București: Agence Havas, Suc-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoly & Liebmans.

Prețurile inserțiilor: o soră
garmond pe o coloană 6 cr. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
soră 10 cr. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 51)

„Gazeta” iese în săptămână.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 88 etajul I.
L.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Unu exemplar 5 cr. v. a.
sau 16 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 277.—Anul LVII

Brașov, Duminică, 18 (30) Decembrie

1894.

Nou abonament
la
„GAZETA TRANSILVANIEI”
Cu 1 Ianuarie 1895 st. v.
se deschide nou abonament,
la care invităm pe toți amicii și
sprijinitorii foielei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 12 fl.
pe șase luni 6 fl.
pe trei luni 3 fl.

Pentru România și străinătate:
pe un an 40 franci
pe șase luni 20 „
pe trei luni 10 „

Abonamente la numerele cu data
de Duminică:

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 2 fl.
pe șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate:
pe un an 8 franci
pe șase luni 4 „

Abonarea se poate face mai ușor
prin **mandate postale.**

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei”.

tăm pentru românismul nostru pen-
tru latinitatea originii noastre.

„Agenția Havas” a anunțat
Marți, că două sute șapte-șapte și șapte
de deputați din toate partidele camerei
italiene, au adresat președintelui
acestei camere, prin mijlocirea bi-
roului, o moțiune în care se dice:
„Inspirându-ne de principiile de drept
public, cari au dat existența Italiei,
esprimăm căldurose simpatii către po-
porele romane, cari luptă în mod
de nobil pentru apărarea independenței
lor și a comunei lor naționalități latine”.

Scirea acesta din Roma a fost
primită cu cea mai mare bucurie
de Românii de pretutindeni, căci se
vedea dintr'însa, că reprezentanții
Italiei și-au exprimat simpatia pen-
tru frații lor de origine, Români, și
pentru lupta ce-o poartă ei în apă-
rarea limbei și a naționalității lor
latine.

Acosta era învederat pentru
toți, cari cunoscuseră istoricul ace-
lei memorabile moțiuni. Cetitorii
noștri își vor aduce aminte, că de-
putatul Imbriani în ședința camerei
italiene dela 27 Maiu a. c. a între-
bat pe miniștrii Crispi și Blanc,
„de ce au intențiunea să vorbească
o acțiune serioasă pentru a ocroti drep-
turile naționalităților și mai ales
ale unui popor latin din Astro-
Ungaria?” La întrebarea acesta mi-
nistrul Crispi a declarat, că nu-i
poate răspunde și că d-lu Imbriani
nu are drept să se desvâlte inter-
pelarea sa.

În urma acesta d-lu Imbriani a
formulat următoarea moțiune, cu
scop de a-o aduce înaintea camerei,
după ce va fi scrisă de numărul
recerut de deputați.

„Conform principiilor dreptu-
lui public, cărora are a mulțami
„Italia existența sa, Camera exprimă
„simpatia sa intimă pentru poporul ro-
„mân, care și apără într'un mod atât
„de nobil și cu atâta bărbăția libertatea
„și originea latină comură”.

Acosta moțiune a fost sub-
scrisă atunci de 162 deputați, der
acest număr încă nu era de ajuns
să o aduce înaintea camerei. De
atunci și până aci au mai scris
moțiunea încă 115 deputați, așa
că acum s'a putut înainta biroului
camerei, fiă cu stilizarea de mai
sus, seu cu stilizarea mai generală,
ce-o comunică „Agenția Havas”.

În camera română din Bucu-
rești s'a discutat viu acesta mani-
festația de simpatie a celor 277
deputați italieni. D-lu Ionel Grădiș-
teanu propuse ca camera română să
adreseze camerei italiene, prin bi-
roul său, mulțămiri sale și recu-
noscința sa pentru cuvintele de în-
curajare, ce le trimete Românilor
pentru lupta ce o duc în intere-
sul conservării drepturilor națio-
nalităților și în deosebi a celor
de rasă latină. D-lu N. Filipescu
dise, că împărtășește sentimentele
propunătorului, der deorece camera
română n'a primit nici o înscin-
țare oficială despre moțiune, nici
nu poate răspunde la ea în mod
oficial; de aceea propune ca o
adresă de mulțămire să se trimită
de deputați, în numele lor, și nu
de biroul camerei, pentru a arăta
deputaților italieni, cât de mult
sunt atinși de căldura, cu care
ei au îmbrățișat cauza română.

După ce mai mulți deputați au
vorbit pro și contra acestei propu-
neri, însă toți manifestându bucuria
lor față cu moțiunea deputaților
italieni, propunerea d-lui Grădișteanu
s'a trimis la secția. În ziua urmă-
toare însă d-lu Ionel Grădișteanu și-a
retras propunerea, dicend, că s'a
aflat altă formă, în care toți de-
putații unanim s'au mulțumescă prin-
tr'o adresă deputaților italieni. Ast-
fel s'a trimis apoi la adresa d-lui
Imbriani următoarea telegramă sub-
scrisă de 77 deputați români:

„Profund mișcați de manifes-
tația semnificativă făcută de 277

„membri din parlamentul italian,
„subsemnații membri ai camerei ro-
„mâne Vă rugăm, ca pe cel din-
„tău semnat alui moțiunii pre-
„sentată Camerei italiene, să espri-
„mați colegilor D-Vostre sentimen-
„tele noastre de recunoscință pentru
„generosul și prețiosul sprijin, pe
„care în mod spontan ați dat
„cauzei române, și Vă asigurăm de afec-
„țiunea nealterabilă, ce o păstrăm
„Italiei, lăgămul latinității”.

Nu mai încapă învoială, că ma-
nifestația de simpatie a deputaților
italieni pentru luptele, ce le purtam
în apărarea limbei și a naționalității
noștre latine, este un fapt din cele
mai însemnate, care trebuie să dea
mult de gândit adversarilor noștri,
cu atât mai vertos, cu cât
este știut, că Italia e aliata mo-
narchiei noastre și prin urmare vocea
ei dojenitoare față cu stăpânitorii
noștri trebuie să cadă și mai mult
în cumpănă.

Ear' cât pentru noi Românii
asupriți, cuvintele de încurajare,
ce ni-se trimit din Roma, lăgămul
latinității, sunt un balsam rēco-
ritor pe sufletul nostru amărit
de asupriri și prigoniri vremi-
lor, și reprezentații națiunii-sore din
țera-mamă pot fi siguri, că urmașii
coloniilor divului Traian le vor
păstra pentru aceste nobile și fră-
țesci dovești de simpatie o vecinică
recunoscință în inima lor!

Maghiari, Slavii și Români.

Iuliu Rimler, fostul diplomat,
cunoscut prin născuțele lui de a
porni o apropiere între Maghiari,
Francesi și Ruși, fapt, care s'a dis-
cutat mult acum sunt doi ani,
publică în revista franceză „Nouvelle
Revue” un studiu interesant, în
care vorbește despre o împăcare între
Maghiari, Slavii și Români. Dela anul
1886, când Ludovic Mocsary a pă-

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”
Istoria plugăritului.
I.
Istoria plugăritului este totu așa
de vechiă, ca și nămul omenesc,
deorece ea s'a dezvoltat și lătit
mână n mână cu acesta. Pe Adam
la osendit Dumnezeu pentru ne-
ascultarea poruncei, „ca întru sud-
rea feței sale să se agonisască pânea
de toate zilele, până când se va în-
torce erăși în pământul, din care a
fost zidit”. Pote, că încă atunci
s'a pus temelia plugăritului.
Despre Cain, întâiul născut
al lui Adam, ne spune erăși S.
Scriptură: „că a fost lucrător de
pământ”, adică plugar; ca plu-
ugar a chemat el pe fratele
său Avel la câmp: „ca să vadă,
ce mai fac holdele lui și turmele
de oi”, și astielu l'a omorât.
Următorii lui Cain și Avel
au fost parte plugari, parte economi
de vite. Despre Noe scim, că afa-

ră de economia de câmp și vite,
se mai ocupa și cu cultura viței de
viă, din ale cărei produse, bēnd
odată mai mult, s'a îmbetăt și el.
Despre ceialți patriarchi:
Avram, Isac și Iacob, ne spune
S. Scriptură, că pe lângă plugărit,
mai țineau și turme numeroase de
vite, ca: oi, capre, vaci, asini, câțari
și cămile, — cu sutele și cu miile.
Plugăritul și economia vitelor
erau ținute la Jidovi în cinstea mare.
Despre Ghedeon ne spune S. Scrip-
tură, că cernea bucate, când l'a
chemat țera odată ca conducător
de oște contra Filiștenilor; despre
Savlu spune, că și căuta vitele per-
dute, când fu ales rege, er dela
David, care în tinerețele sale a fost
păstor și după aceea s'a făcut im-
părat, avem până astăzi psaltirea.
Afară de ziua a șaptea a șeptē-
mănei (Sâmbăta), Jidovii mai țineau
și anul al șaptelea (Sabat), în care
însă le era erțat să se lucre pămēn-
tului. De aci se pot explica cuvīn-
tele Mântuitorului, adresate Farisei:

lor: „cari dintre voi nu se duc
Sâmbăta să se deslege boul său asi-
nului său dela esle, și să se adape?”
Aratul îl sēvșiau ei cu o uneltă
fōrte simplă, în forma cârligului său
sapei, fără rotile și cu un mănun-
chiu, de care o cârmuiau. Unel-
ta acesta era la început întregă de
lemn, mai târziu însă au început
a-i adauge și un fer în felul unei
sape, și era trasă de boi seu asini.
Mai târziu atât plugăritul,
cât și economia vitelor au început
a da înderēt la Jidovi, fiind-
că preoții lor cereau dijmă (decimă)
în bani, ca și la noi pe timpul iobă-
giei. Astfel au început Jidovii
a-se ocupa mai mult cu negustoria,
la care s'au priceput și se pricep
până astăzi de minune, ca nici un
alt popor de pe fața pământului.
După Jidovi, cel mai vechi
popor din lume sunt Chinesii. La
aștia plugăritul a stat în mare
vedă atât în trecut, cât și de
prezent; la ei însuși împăratul,
sēu fiul Căstă, am îi mai dic

ei, a mers și mai merge până as-
tăzi, într'o di, la plug, în care ține
el de corne la arat, voind a da
prin acesta pildă supușilor săi, cât
de tare trebuie prețuit plugăritul,
fără de a-le căru rōde nu pot trăi
nici împărații.
Despre un print (tecior) de
impărat chinez până astăzi se
mai povestesc istoriora: că fiind
odată la câmp, a trecut cu curtenii
săi pe lângă nisce plugari, de cari
el a început a ride, cum se căs-
niau cu aratul. Curtenii au spus
la amēi împăratului întēplarea,
er acesta a poruncit, ca printului
în ziua aceea să nu-i dea pâne, ca
de altă dată să se învețe a cinsti pe
plugari.
Deși prin asemenea pilde s'a
îmbărbătat plugăritul, totuși el
n'a putut lua un sbor, ca la noi
în Europa, deorece fiind Chinesii
despărțiți prin mări și prin un zid
puternic spre mēdă-nopte de cele-
lalte neamuri, ei au rămas tare în-

șit în mod energetic pentru drepturile naționalităților, până astăzi nu s'a mai criticat nici-o dată din parte maghiară cu cuvinte atât de necruțătoare sistemul brutal și volnic al Maghiarilor dela putere, ca în scrierea acesta. Rimler se legitimează ca „un patriot maghiar înfocat, ai cărui protopărinți au luptat pentru independența Ungariei și au îndurat chiar și morțea de martiri.“ El și-a pus de temă „nu numai a descoperi relele ce cauză nemulțămirea naționalităților din Ungaria, ci de-a indica și mijloacele, care ar duce la o liniște durabilă.“ Spre scopul acesta Rimler reamintește trecutul, în care Ungaria a fost mare și puternică, deoarece Maghiarii au conlucrat în cea mai bună înțelegere cu Croații, Rușii, Slovaci, Sârbii și Românii autochtoni pentru binele întregului. Nu numai sânge maghiar s'a vărsat pentru puterea și neatârnera Ungariei. Astfel au ținut lucrurile până la 1848. Absolutismul, ce a urmat acum, a aspru în mod asemenea atât pe Maghiari, cât și pe Nemaghiari. Dela anul 1861 până la 1866 destinele Ungariei fură conduse de baronul Vay, George de Mäylath și de baronul Senyey. Într'acești șese ani toate naționalitățile erau mulțamite. Situațiunea se schimbă însă sub Andrássy, care voia să le isprăvescă toate cu forță. „El, și mai multu Colomanu Tisza, crează șovinismul crează situațiunea de astăzi, și decă acesta va duce la perirea Ungariei, atunci în prima liniă pörtă vina ei și nu Vekerle, care voiesce numai să-i copieze pe aceia cât se pöte de natural și viu“, ast-felü dice Rimler. După-ce autorul *condamnă în tonu aspru procesele tendențioase îndreptate în priviva Românilorü*, vorbeșce despre legea de naționalitate din 1868, care n'o află de îndestulare, și care, după-ce nu se pune în praxă, și-a perditu totă valoarea. E interesantü cum desfășurä Rimler mai încolo tema acesta. Elü dice următoarele:

Maghiarii, cari își atribue hegemonia, fiind opăciți în nișunțele lorü de asimilare, aflără îngrabă ocașune, pentru a sparge o ușă după alta în legea de naționalitate. Ast-felü înainte de tôte s'a introdus în școlele populare nemaghiare limba maghiară ca obiectü de propunere, sub pretextul falsü, că Nemaghiarii, pentru de a-și putä esercia drepturile lorü de cetățeni ai statului, în prima liniă trebuie să învețe limba statului. Abstragendü acumä dela tôte sofisme și chiar și dela efectulu demoralisatorü, ce-lü produce neobservarea

acestei „legi cardinale“, schimbarea școlelor populare nemaghiare în fabrici de maghiarizare însu-și din punctü de vedere pedagogicü este regretabilă, deoarece *opera forțată a maghiarisării in sine are a valöre problematică și se esercită numai pe contul progresulu în celelalte obiecte de învățământü.*

Apoi ce să mai dicä omulü despre Kișdedovurile maghiare, introduse pe speșele statulu între națiunile nemaghiare, spre scopul ca și copilașii ruși, slovaci, sârbii și români să învețe limba statulu. La înființarea de școle medii nemaghiare, prevădute în legea de naționalitate, nici n'a ajunsü lucrulü, ba chiar și acele școle medii, pe cari Nemaghiarii le posedau de mai înainte, fură parte desființate, parte străformate în curatü maghiare. Astfel de pildä s'au închisü școlele medii ale Slovacilorü protestanți, s'a desființatü reuniunea culturală slovacă „Matica“, ale cărei case, colecțiuni și bibliotecä, precum și capitalulü de 100.000 florinü, s'au confiscatü sub pretextul curiosü, că în instituțiunea acesta se propagä unü spiritü periculosü statulu (!), faptü, care pretinde desființarea ei (!)...

Că în școlele populare și medii maghiare înființate pe speșele statulu, se manipulează în modü și mai tristü, nu mai e lipsä de nici o dovadă.

E destulü a aminti, că în aceste studii limbei germane e cu totul negligiatü și copiilorü li-se interdicä a citi literile cirile. La aceste se mai adaogä denunțările făcute contra învățătorilorü și preoțilorü ortodoxi zeloși și persecutarea lorü, că ar fi „agitatori“. Și totuși chiar și astăzi s'ar putä face din Nemaghiari bunü patrioți, decä ar ajunge la valöre principiulü, de a li-se conferi egalä îndreptățire pe terenü spiritualü, adecä în bisericä și școlä.

Pentru ilustrarea, cum se respectä drepturile politice ale nemaghiarilorü, s'rvescä următoarele:

Ținerea adunărilor populare simplamintu li-se interdicä Nemaghiarilorü, sub pretextul, că la acele iau parte și omeni din străinătate (!!!). Se șcie însă, că în totă lumea la adunări publice potü lua parte și streini. Iudată-ce și-ar permite streinulü, a-se amesteca în pertractare, este datorința comisariulu guvernialü, care e de față, să impedece acesta, seu să disolve adunarea. Decä a denega simplu și scurtü Nemaghiarilorü, cari și așa în congregațiunile comitatense și în camerä nu suntü reprezentați, chiar și adunările populare sub unü pretextü atât de fără temeiu, este o volnicü, care își bate jocü de acestä instituțiune liberalä.

Ce se ține de esercierea dreptulu de alegere, naționalitățile sunt asemene în mod vitregü tractate. În Ardealü cercurile electorale suntü astfelü împărțite, încätü pe 60—80.000 Români cade unü deputatü,

până când 4—5000, câte odată și mai puțin Maghiari au asemenea dreptü de-a alege unü deputatü. Așemini nedreptăți obvinü și în Ungaria, mai cu semä în cercurile electorale rusești și slovace. Astfel e de înțelesü, că în cercurile nemaghiare, în urma presiunei guvernulu și cumpărării de voturi, se alegü deputați din partidul liberalü, ér cercurile maghiare alegü mai alesü membrii din partidä independentä, dela cari naționalitățile cu totü dreptulü așteptä sanarea acestorü stări detestabile.

Pasivitatea Nemaghiarilorü decä este silitä, căci candidațilorü naționali le este cu neputință a reuși în cercurile pline de terorismü și corupțiune. *Așa numitulü regimü liberalü asupresce pe Nemaghiari pe totä liniä și se rașimä în procederea acesta nedreptä pe ajutorulü Austriei și pe altü imperiulu germanü, stätătorü la cărma triplei alianțe, uitändü, că lucrä „pur le roi de Prusse“ (pentru regele Prusiei)...*

Deslegarea cestiunei naționalităților din Ungaria se presintă decä ca unü nodü gordianü, pe care însă a'lü tăia, ca Alexandru celü mare cu sabia, în față constelațiunei politice din Europa, abia îi va succede örecui. Formularea unei propunerü, care să liniștescă pe Nemaghiari, și care să-i impace cu posiția ce o au ei în Ungaria, pretinde decä o grijä și prevedere deosebitä, și numai atunci va fi la timpü, când va dispäre de pe scenä regimulü actualü pseudo-liberalü, basatü pe corupțiune și călcare de cuvëntü.

D-nulü Rimler pășese apoi energeticü contra încercărilorü Maghiarilorü dela putere de-a amenința esistența naționalitățilorü nemaghiare și ajunge la următoarele conclusiuni:

Cine s'ar îndoi, câtü de frumosü arü fi, când toți cetățenii unui statü poliglotü, într'o bună diminetä s'ar treäi, ca prin minune, ca frați de aceeași limbä! Dér este altceva a formula dorințe pie, și cu totul altceva a alergä după atopii cu mijloce volnice. „Asimilațiune“ însemnä desnaționalizarea unui poporü prin altulü, adecä de regulä a unui mai slabü prin celü mai tare. Inșe chiar și poporulü celü mai puternicü, decä voiesce să asimileze și decä voiesce, ca acestä nișunță in sine nenaturalä, să aibä unü rezultatü, trebuie să încungiere ori și ce măsurü mai aspre, ba chiar și aspectulü intențiunei de asimilare, și trebuie ca să lase să lucreze în liniște massa sa mai mare, seu superioritatea sa spiritualä, pentru de-a nu se släbi pe sine însuși prin provocerea inutilä de lupte interne.

Și faptulü acesta ar trebui să-lü observe cu atâtü mai multü unü poporü mai slabü — cum suntü Maghiarii — mai alesü după-ce acesta de mii de ani este designatü din partea unui poporü vecinü mai

puternicü — Germania — ca obiectü de asimilare.

Să aruncämü o privire în țerile streine, să vedemü, că öre lucrä alte popöre la asimilarea semințiilor lorü heterogene. Nici de cum! Franceșii, Englesii și Rușii, conșuși nu numai de motive umanitare, ci chiar și de motive politice, evită, de a abusa de taria și puterea lorü covârșitoare față cu Elsacienii disparenți de micü, respective față cu Scoții și Finii.

Franceșii au fostü așa cuminți, a nu asimila pe Elsacienii în privința națională din conträ aceștia au de-a mulțumi Franceii desvoltarea lorü liniștitä și bunăstareä lorü înfloritöe. Elsacienii se simtü fericiți, a lua parte, ca cetățeni ai Franceii la puterea și mărirea ei, mai alesü pentru că Napoleonü I lăsa să strălucescä cu ocașiunea întreprinderilor sale mari, mulți generali și marșali elsacieni (Kellermann, Kleber, Rapp, Lefebre, Westermann etc.)

Cu atâtü mai puținü au fostü asimilați Scoții din partea Englesilor, ei au rămasü până astăzi Celți curățü și limba lorü domnesce pe unü teritorü de 44.000 chilometru cuadrați. Uniunea Scoției cu Anglia s'a făcutü numai sub regina Anna (1707), și atunci Albionulü mändru a trebuitü să cedeze, ca statulü unitü să nu fiä numitü oficiosü Anglia, ci Marea Britaniä (Scoții adecä suntü Celți de ai insulelorü britanice), ca constituțiunea bisericeii și școlii scoțiane să fiä garantatä prin „Act of security“ etc. Scoții după tôte aceste potü fi mulțamiti cu ținuta binevoitöre a Englesilorü și-și potü împărți în modü sincerü cu ei durerile și bucuriile.

Despre o asimilare a Finilorü din partea Rusiei nu pöte fi nici vorbä. Mărele ducatü finicü este împreunatü cu Rusia printr'o uniune personalä. Iși are legälațiunea și administrațiunea sa proprie armata sa, oficiile sale vamale, banii și proprii, școlele sale etc. Și în totă privință face progrese considerabile. E decä naturalü, că Finii se alipescü cu dragoste patrioticeä de împäratulü Rusiei și de imperiulü puternicü ruseșü. Dér pentru ce căutämü în streinătatea depărtatä esempä de alipire intimä a popörelorü de diferite naționalități căträ unü statü? Le aflämü în Ungaria, în patria nöșträ, în „corpus juris Hungarici...“ și șovinistiü inșe de gändü vräu să presinte regimulü lorü de röre, räsü la cale dela 1868 încöce, unü estuzü alü tradițiunilorü de o mii de ani!

Autorulü incheiä, că pentru Ungaria esistä numai unü singurü pericolü adecä maghiarisarea. Pentru de altü încungiura pe acesta, Maghiarilorü nu va rămäne altceva, decätü să se împăcä cu Slavii și Românii. Acestä înșe va succede numai unei partide, care va avé de acum să se formeze, care va realiza învățăturile lui Szecheny Vay, Deák, etc. și care va cu-

dărütü față de științele și civilizațiunea nöșträ.

După Chinesii, urme mai însemnate de plugăritü aflämü la Indieni; aceștia însă fiindü împărțiți în caste (clase), precum: a preoțilorü, militarilorü, plugarilorü, meseriașilorü și neguțătorilorü, și a cerșitorilorü, (Pariaș), — nu se ocupau cu plugăritulü decätü clasa plugarilorü, deoarece nu era ertatü, sub pedepsä de morțe, ca să se trecä dintr'o castä într'alta.

Plugăritulü consta din creșterea unorü animale, ca: oi, capre, vaci, asini, cămile și bivolițe, — de acestea din urmă până astăzi se mai aflä în stare sëlbatcă pe țermurulu riului Ganges, — și din cultivarea urezulu, orzulu, grăulu și cafelei.

Babilonenii și Asirienii încä se ocupau cu plugăritulü, care consta din sēmēnarea grăulu, orzulu și urezulu. Aceștia se cultivau mai multü în apropierea riului Eufratü, din care pe timpü de secetä se putea conduce apa pe nisce iazuri (canaluri), ca să le ude (irigeze). Mai multü se ocupau ei cu grădinăritulü,

pentru înaintarea căruia înși-și împärații lorü le dedeau pilde frumoșe. Astfelü împäratösa Semiramida a ridicatü două grădini frumoșe pe nisce stälpi de pötră cu lanțuri, cari s'au număratü între cele șapte minuni ale lumii, și pe cari se cultivau totü felulü de legumi, pomi și flori.

Afarä de plugăritü și grădinăritü, Babilonenii și Asirienii mai creșceau și mulțime de vite, ca: oi, capre, vaci, asini, cai și cămile, cu cari parte se ajutau la lucru, parte se nutriau cu laptelea și carnea lorü.

După Babilonenii și Asirienii, cele mai însemnate urme de plugăritü le aflämü la vechii Egipteni. Aceștia avëndü unü riu mare, Nilulü, care străbate țera lorü în lungulü, și care ese în totă tōmna și primăvöra din alviele sale și lasä unü felü de nomolü (noroiu) în formä gunoiulu, prin acestä s'a înlesnitü din vechime cultura grăulu, urezulu și orzulu, — cum și a urü legume, ca maz Tigran, fasole și bobulü.

Sēmēnatulü la Egipteni a fostü și este până astăzi förte simplu: după ce se varsä Nilulü din matca lui și la câte-va zile se trage apa de pe câmpuri, locuitorii se ducü și sēmēnă în nāmolulü acela sēmēnța, fără a mai ara înșe pämēntulü, ca pe alte locuri; de cum-va nu se astupä bine sēmēnța, atunci se mână vitele peste ea, ca să o mai calce.

Egiptulü a fostü vestitü atâtü în vechime, când însu-și patriarculü Iacobü, pe timpulü fōmetei din Canaanü, a trimisü pe fiii săi după gräu acolo, câtü și astăzi, când gräulü egiptenü face concurență la celelalte pe unele piețe din Europa.

Uneltele de plugăritü ale vechilorü Egipteni costau din unü plugü simplu în forma cărligulu, cu care arau în locurile mai tari, pe unde nu se revërșä Nilulü. La plugü se prindeau boi și cai; la grăpatü folosiau nisce nuele tuföse seu mărăcini, pe cari le țerau pe loculü sēmēnatü, ca să se astupe sēmēnța; la seceratü folosiau secerä cu dinți seu fără dinți; la îmblätitü întrebuințau vitele,

cari se mănau peste spicele puse nisce arii anume făcute pe câmpü ér la vënturatü, care se făcea numai când sufla vëntulü, ridicau gräulü susü cu o lopatä, ér când gräu cădea josü, vëntulü sufla plävä pe elü, tocmai cum se face și la vënturatulü în șurä, cu lopata vënturatä, la gräulü îmblätitü îmblächii.

Vechii Egipteni, pe lângä bucuria mai cultivau și papirulü, o plantä din ale cărei foi se făcea hărtia scrisü. După ce a începutü a se face hărtia din sdranțe, cultura papirulu s'a părăsitü cu totulü.

La Arabii, plugăritulü se pune numai în partea de cătră mediteraneană, unde se cultivä: gräulü, orzulü și urezulü, mai spre medă-qi locuitorii au adusü atâtü în trecutü, cât și astăzi, o vieță de nomađi, care umblä cu vitele lorü dintr'unü loc într'altulü. Cele mai de frunte male ale Arabilorü au fostü și suntü și astăzi: calulü și cămilä.

Calulü arabicü este celü vestitü soiü de cai de pe față

basa, care încă lipsește, „pentru o Ungaria puternică, ce va avea să conducă hegemonia morală în Os-tul Europei.“

Procesul de presă al „Dreptății“.

Erî, în 28 Decembrie n. c., s'a pertractat înaintea curții cu jurați din Timișoara un mare proces de presă, ce i s'a făcutu țiarului național român „Dreptatea“. Procesul a fostu intentat pentru 12 casuri de „agitare în contra naționalității“, 8 casuri de „agitare în contra autorităților“ și 1 casu de „agitare în contra constituției“. Acusatul fostu d-lu Dr. Valeriu Branisce, parte ca autor, parte ca redactor responsabil al „Dreptății“.

Pertractarea procesului s'a începutu erî dimineața la orele 9¹/₄, fiindu de față mulțime de Români, între cari și d-nii Alexandru, Zeno și Eugen Mocsonyi. Acusatul a vorbitu la pertractare numai românește. Apărătorul a fostu distinsul avocat slovacu din Pojunu d-lu Dr. Miloșu Stefanovic.

Procesul s'a terminat numai ađi. Dela raportorul nostru specialu încă nu ne-au putut săosi până acuma amănunte. Despre rezultatul procesului primim ađi la amăđi următoarea telegramă:

Timișoara, 29 Decembrie. În pro-sul „Dreptății“ redactorul responsabil Dr. Valeriu Branisce, a fostu declarat vinovat de cătră juriu prin verdictu unanim, 6r tribunalul pe basa acestui verdictu, l'a condamnat la doi ani închisore de stat, 1300 floreni amendă și 120 floreni spese procesuale. Advocați Ungureanu și Brediceanu s'au pus chizeși pentru elu, depunend o cauțiune de 5000 floreni. Apărătorul a înaintat recursu de nulitate. Românește, de aici e adencu indignat, der nu cu capulu plecatu.

SCRIRILE DILEI.

— 17 (29) Decembrie.

„Ricordi Rumeni“ este titlul unei voluminoase broșuri, ce a apărut de curend în Parma, în limba italiană. Autorul ei este d-lu Roberto Fava, bine cunoscutu tuturor Românilor de pe timpul, când a reprezentat presa italiană la procesul Memorandului. În această broșura, d-lu Fava descrie cu colorii vii și cu și mai viuă simpatia pentru Români și cauza lor, impresiunile sale de călătorie, ce a întreprins-o în Transilvania și România după procesul Memorandului, făcend și unele apăreri nimerite asupra stărei noastre și a cestiunei române. Ca semn de deosebită

afecțiune pentru frații săi Români, broșura d-lui Fava ni-se prezintă cu invlitoare în frumoșele colorii naționale române. Vomă avea ocaziune de a mai reveni asupra acestei interesante scrieri.

—o—

Din Lugoșu se scrie „Dreptății“, că în 25 Decembrie n. a sositu acolo o mare deputațiune română din Blașiu sub conducerea D-lui canonicu Dr. Alesandru Grama, care a venit a anume să salute și să felicite pe nou numitul arhiepiscopu și metropolitu Dr. Victoru Mihalyi. Membrii deputațiunii sunt următorii: Dr. Alesandru Grama, canonicu, Ioan Germanu asesoru consistorialu, Dr. Isidoru Marcu profesor de teologie, Aron Deacu profesor gimnasialu, Aron Papiu notaru consistorialu, Georgiu Barbatu parochu și protopopu alu Blașului, Aurelu Domșa catechetu alu școlerlor superioare de fete, Brutu Hodoșu directorul băncei „Patria“, Georgiu Vancea administratorul domeniului consistorialu, Davidu Radeșu forestierul archidieceșei; toți din Blașiu — Teodoru Onisoru, Stefanu Olteanu, Mihailu Molnaru, Vasile Beresanu, Simeonu Moldovanu, cetățeni din Blașiu; Laurianu Voda și Ioachim Totoiianu, clericu din Blașiu. — Membrii deputațiunii și mai mulți fruntași români din Lugoșu au fostu la amăđi oșpeții noului metropolitu. Săra inteligența română din Lugoșu a datu în onorea deputațiunii unu splendidu banchetu în hotelul „Concordia“, cu care ocaziune reuniunea română de cântări lugoșană s'a distinsu și a delectat pe rarii oșpeți prin producțiunea sa cu mai multe piese alese. Deputațiunea a fostu plăcutu surprinsă și a dusu cu sine în Ardealu cele mai bune impresii. — În 10 Ianuarie n. 1895 I. P. S. Sa noul metropolitu va fi salutatu și din partea asesorilor săi consistoriali și a tuturor protopopilor din diecesa română gr. cat. a Lugoșului.

—o—

Monitorul oficial alu armatei publice următoarele schimbări, ce s'au făcutu cu finea lunei Decembrie a. c.: Capelanul gr. or. militar de cl. I. Simionu Popovicu a fostu pensionat la rugarea sa. S'a activat locot. în rezervă Corneliu Cristea la reg. 62. S'au numit: locotenent în rezervă: George Iuga reg. 62, cadet în rezervă: Octavianu Popescu reg. 51, Paulu Csato reg. 51, George Păpucu reg. 64, Nicolau Căciulă reg. 31, Radu Ardelea și Constantin Pădur reg. 2, Ionu Păcurariu reg. 63, Leon Neșcutu reg. 41, Laurianu Voda reg. 50, Ionu Jaliu reg. 64, Iosifu Sărbu reg. 64, Ioan Bachiu reg. 50, Iulia Deacu reg. 63, Ioan Harșa reg. 2, Ambrosiu Plăjanu reg. 1, Iuliu Popovicu bat. vên. 28 și Constantin Berariu desp. sanit. 22.

—o—

Fostul rege alu Neapolei, Franciscu II a murit alaltăeri în Arco, unde merse să viziteze pe archiducele Albrecht. Fran-

ciscu II își perdu tronul Neapolei în 1861 și se retrase la Roma, 6r dela 1870 încoca a trăit în Bavaria.

—o—

Piesele de 20 cr. și de 4 cr., despre cari s'a publicat, că nu voră mai circula dela anul nou încolo, după cum suntem informati dela perceptoratul de dare, voră circula și în anul 1895. La perceptoratele de dare însă se voră primi în anul viitoru numai în sume până la 5 fl.

—o—

Nou oficiu postal se va deschide cu 1 Ianuarie 1895 în Tohanul vechiu (Ô-Tohan, com. Făgărașului). Acesta postă este și pentru Tohanul nou. Dirigentu postal este numit d-lu G. Oprea, fostu înainte învățator în Comăna inferioară.

—o—

„Simpatia englesă“ este titlul unui articolu din țiarul rusescu „Nowoje Wremja“, în care acesta vorbindu despre cestiunea orientala, pretinde pentru Rusia stațiunea Gallipoli din marea mediterană. Pentru acesta așchiziția Rusia i-ar asigura Turciei inviolabilitatea posesiunilor ei asiatice, și atunci și Anglia i-ar pute reda fără nief unu scrupulu Ciprul. Deac ast-fel Rusia ar căpeta, cu ajutorul Angliei, unele puncte de rađim din marea mediterană, atunci acesta ar pute fi asigurată, că Rusia nu s'ar amesteca în afacerile Indiei, și în modul acesta cestiunea orientala ar fi rezolvată.

—o—

Musica militară va da mâne, Dumineca, și Marți concertu în otelul Europa.

—o—

Musica lui Costi Gălușca va da în 31 I. c. s'era unu concertu în otelul Europa. După concertu va urma dansu. Inceputul la 8 ore s'era. Intrarea liberă.

Discursul ministrului Al. Lahovari în cestiunea națională,

ținutu în ședința dela 2 Decembrie v. a Camerei române.

Tota Europa declară, și întreita alianță, și Franca și Rusia, că dorescu pacea în Europa; și eu invinsu seu convinsu de d. Sturdza, voi ridica o cestiune de felul acesta, care nu pote să sfărșească decâtu printr'o umilintă săngerosa, seu unu rebelu nebunescu!

D-lor, eu cunosc două casuri contimporane, în care unu stat străin a intervenit între supușii altui stat și guvernul lor.

Der aceste intervenții au fostu imediatu urmate de rebelu și aceia, cari au intervenit au sciut atunci, când au făcutu asemenea demersu, cari erau urmările. Erau gata și de răboi, erau siguri și de victorie. Ast-fel lucră omenii de stat. A intervenit Piemontul între Austria și supușii săi din regatul Lombardo-venețianu. Situațiunea se asemănă foarte multu, din punctu de vedere internaționalu, cu cea de ađi.

Nu privea pe Piemontu modul, cum Austria trata pe supușii săi Italiani. Când

der Piemontul a intervenit, după două luni a și declarat răboi și avea pe Franca la spatele lui, și Piemontul a devenit Italia.

A intervenit și Rusia între împărația Turcică și supușii săi creștini, cari erau Bulgarii. Acesta intervențiune a fostu 6răși urmată de unu răboiu victorios. Atunci notele însemnă ceva. 6răși pentru a face plăcere d-lui Delavrancea, voi cita două versuri:

„Les declamations sont comme des épées

„Et il y pend toujours quelques gouttes de sang.“

Declamațiunile d-vostre suntu secul, der ale mele, când voi ave onorea să represintu regatul român, ar fi ca o spadă, și o picătură de sânge s'ar găsi în virful ei. Der fiind-că n'avem intențiunea nici noi, nici d-vostre, să trecem Carpații, nici să punem în pericolu pacea Europei, atunci de ce aceste declarațiuni fără rost și invinuri fără efect?

A mai fostu a treia intervențiune de o altă natură în istoria diplomatică a Europei contimporane, care a sfărșit în modu nenorocitu, der care celu puțințu avea aparența serioșității, căci era făcută de trei mari puteri coalizate. Este intervențiunea din 1862, când Franca, Anglia și Austria împreună, trei puteri colosale, au trimis o notă Rusiei în privința modului cum ea trata pe supușii săi Polonezi, când cu revoluțiunea din 1862. 6tă o intervențiune, nu ca aceea pe care 6ice D. Sturdza se o facu eu; intervențiune cam grăbită și cam necugetată, der intervențiune făcută de trei mari puteri împreună. Ei, care a fostu rezultatul? Acesta formidabilă coaliziune și-a atrasu o notă din cele mai energice desfidătoare din partea principelui Gortia-coff și au trecut umilinta la dosaru, fiind-că ele nu erau nici hotărâte, nici gata să facă răboi Rusiei și înderatul celei de hărta nu era nimic. Și mai târziu, la 1870, Franca a plătitu, prin neutralitatea forte neamicală a Rusiei, acestu pasu greșit, pe care ilu făcuse Napoleon III cu mai multă generositate, decâtu prudență. Și 6tă că alți împărați, alte națiuni mari trebuiescu a se gândi forte multu când voră să intervină în afacerile interioare ale statelor străine. Der D. Sturdza 6ice: nu ceru intervențiune. Der atunci ce ceri? 6tă supușii Români de nascere și de origină, cari plângu și arată nedreptățile, cari li-se facu, și d-ta 6ici că eu se iau apărarea lor. Cum? Ori cusabia, ori cu pana, căci nu pot alt-fel.

Onor. d. Filipescu mi-a datu o idee: ca în conversația, ce voi ave cu omenii de stat ai Europei, să le puni în vedere cestiunea acesta. D-le Filipescu, sentimentele d-tale sunt forte onorabile, der cestiunea este cunoscută, credu, că o cunoscu toți omenii de Stat din Europa. D-ta imi spui se vorbescu cu ei și imi dai permisiiunea să nu-ți răspund și imi acordi încrederea.

Ei bine, usez absolutu de permisiiunea ce imi dai se nu-ți răspund, și credu de sinceră încrederea d-tale și acestă încredere o ceru și dela Camera.

Ar fi, 6icu, primeđiosu, necorect, nefolositor, der mai mult decâtu atât, păgubitor, căci amă suferi o umilire, pe care nu amă pute decâtu seu să o inghițim seu să o ridicăm cu spada; și asemenea națiun, cari nu ar pute să răspundă cu spada la o umilire, nu sunt destinate la o viață forte lungă.

mântului; elu și este tare piețuitu acolo. Arabul nu se desparte de locu de elu: mănăncă și dorme lângă elu. Cămila, care se mai numesce și „corabia deșertului“, se folosese atâtu ca vacă de lapte, câtu și ca animalu de transportu.

Cele mai însemnate lucruri de transportu ale Arabului sunt: țesăturile de lână, vestite și în Europa, cafeaua, tămăia, care nu este altu-ceva decâtu rășina cedrilor, și smirna (rășina unor palmieri), cari pentru mirosul lor plăcutu se întrebuintăză la ceremoniile religioșe. Afară de acestea se mai cultivă trestia de zaharu și bumbacul.

Și la Grecii cei vechi era plugăritul forte înaintat; ei, fiindu păgăni, cinsteau pe 6eul Demeter (Ceres), despre care credeau, că a aflat și scutesce sēmănăturile de dachurile cele rele. Pentru ocrotirea vitelor cinsteau pe 6eul Panu.

La Grecii cei vechi era cunoscutu chiar și gunoitul pământului, care se făcea prin adunarea de paie,

balegi și pământu la unu locu, până se cocea bine, apoi se imprăștia pe locurile arătore și fenațe.

Aratul se făcea cu unu plugu de fier, la care se injugau boi seu se inhămau cai. Într'unu timp cei mai de frunte bărbați ai lor se ocupau cu plugăritul, mai târziu acesta s'a lăsatu numai pe sēma sclavilor (robilor).

Grecii cei vechi cultivau: grău, orzu și ovės, pe cari le sēmănau încă de tōmna. Seceratul se făcea cu secerea, 6r imblătitul cu ajutorul vitelor. Dela ei au rēmasu proverbele: „urmele stăpănilui sunt gunoitul celu mai bunu pe moșiă“ și „ochiul stăpănilui ingrașă vitele.“

Afără de plugăritu, vechii Greci se mai ocupau și cu pomăritul; ei cultivau: meri, peri, pruni, perșeci, gutui și apricoși. Unu medicu grecu, Hipocrates, se 6ice, că a fostu celu d'intăiu, care a aflat altoitul pomilor pe la anul 500 înainte de Christos.

Treptat cu pomăritul, ei mai cultivau și mulțime de legumi, apoi

vița de vie, care creșea forte înaltă și se întindea pe pomi. Pentru ocrotirea vinului și a viilor, Grecii cei vechi cinsteau pe 6eul Dionision (Bachus), despre care 6iceau. că a aflat vinul și cu acesta veselia (beția). Economia vitelor încă era tare desvoltată, căci se creșeau: oi, capre, vaci, boi, cai, asini, catări și porci, apoi găini, gāșce, rațe și porumbi, 6r pe unele locuri se mai ocupau și cu stupăritul în coșnițele de nuele.

La nici unu popor din vechime nu se află însă urme așa însemnate de plugăritu. Ca la vechii Romani. Dela fundarea Romei prin Romul (anul 754 înainte de Chr.), până aproape la căderea ei (476 după Chr.) plugăritul, economia vitelor și grădnăritul au stat în mare vedă.

La începutu, când s'au împărțit moșiile, fiă-cărui cetățenu i s'au datu câte 7 jugăre de pământu, pe cari trebuia să le luere elu singuru și cușe dir sa. Astfel a aflatu solii pe sa. Astfel a aflatu lui, când us și spună, că

senatul l'a încredințat cu conducerea armatei contra inamicilor.

Lui Curiu Dentatul îi oterise senatul 50 jugăre de pământu, căci a invins în trei rēnduri pe inimici, der elu n'a voit să primescă mai multu de 7 jug., ca să și-le potă lucra însuși.

Pe unu ore-care Furiu Cresiniu ilu invinuiu ceialaltu cetățeni, că ar sci farmece, de are holde mai frumoșe, ca ei; atunci elu și-a luat vitele sale frumoșe și mergend cu ele în foru, înaintea senatului a 6is: „6tă în ce constau farmecele mele, mai arate și alți cetățeni asemenea vite frumoșe!“

Despre Paridiu se 6ice, că nu avea decâtu o vie. Măritand o fată, îi dete a treia parte din ea, ca 6estre și elu totu atătea struguri culegea din partea lui, ca și mai înainte; măritandu și pe a doua, îi mai dete și acesteia a treia parte, der rodurile din partea lui nu scădeau. Intrebându-l ceialaltu concetățeni, cum de rodurile la viia lui nu se împuțineză, deși e împărțit. elu le

Acosta ar fi încă și mai supărător pentru Românii din Transilvania, căci pe lângă ceea ce s'a putut petrece, s'ar putea escita în contra lor și mai mult șovinismul Maghiarilor, pe care densii îl numesc patriotismul. Națiunile europene au două cuvinte astăzi pentru aceeași idee.

Patriotismul se numește patriotismul lor și șovinismul patriotismul vecinului. Dér fi un cuvântu său altul, nu v'ei îndoiți, că prin asemenea intervenție ați surescitat aceste sentimente peste măsură la vecinii noștri și toți consăngenii noștri ar plăti scump nise speranțe, pe care le-am deșteptat, fără ca să le putem îndeplini.

D. Sturdza m'a acusat de 3 lucruri: întâi de ce sunt nepăsător, alți doilea, că l'am calomniat ca irredentist, și alți treilea, că ași fi negat într'un discurs al meu faptele dureroase petrecute peste munți și denunțate de d-sa la tribună.

Câteși trele acușatiunile sunt nemeritate și trebuie să fie limpede.

Nepăsarea este o cestiune de aprieire. D-sa p'ote să d'ică, că sunt nepăsător; eu pot să d'ic, că sunt foarte simțitor, dér din nenorocire neputincios. Este o acușatiune, pe care o lasă fără să răspundă.

Dér nu este adevărat, că am d'is în discursul meu, că toate arătările d-lui Sturdza sunt invenții.

Mai întâi era vorba anul trecut mai mult de nise devastatiuni săvârșite de o mulțime sălbatică. Imi combateti discursul din anul trecut cu fapte petrecute în anul acesta.

Ore acesta este un mod de a d'ice, că acele spuse de d. Sturdza nu sunt adevărate?

Dér d-lui a afirmat, că violențele s'au petrecut cu scirea și după îndemnul guvernului ungar. La această afirmare am făcut restricția foarte firască, și am d'is: Nu putem săi până la ce punctu toate aceste lucruri sunt adevărate.

D-lor, în care cestiune nu este exagerațiune, mai cu sémă în cestiunile acestea de mișcări obscure ale unei populațiuni întărite? Și etă la ce am redus îndoiala: Și cel puțin eu cred, că violențele de stradă nu pot să se petreacă nici chiar cu îngăduirea guvernului din Budapesta.

Ceea ce am d'is atunci, d'ic și acum, și nu cred, că este un guvern civilizat, care să permită, ca mulțimea să d'irne casele omenilor.

Dér acesta a fost un incident. Strimțai cestiunea. Cine nu scie, că este o luptă în regatul vecin între naționalism și centralizarea maghiară?

Dér cine nu scie câte s'au petrecut în această afacere atăta vreme, cu tăcerea, cu învoirea și complicitatea d-vostre, cum v'am arătat-o?

Cine nu scie, că există o luptă între elementul ne-maghiar din monarchie și guvernul central din Budapesta?

Ori-cum se va deslega, această cestiune nu o p'ote deslega regatul român prin intervenție! Când se va deslega și cum se va deslega? Eu cred, că mai cu sémă, decât agitațiunea de aci s'ar modera ori s'ar potoli; decât nu s'ar escita în fiecare moment spiritele, p'ote că și iritațiunea s'ar liniști dincolo de Carpați. Adevărații omeni de stat, Ungurii și Românii mai prudenți, ar pute să ajungă la o învoială, căci și unii și alții sunt încredințați, că asemenea cestiuni nu pot să se

resolve prin procese la jurați și că temnițele și zăbrelele sunt bariere cam slabe pentru idei.

Prin urmare, înțelegerea tuturor va aduce o soluțiune mai practică cestiunii transilvănene, cu condițiune, să n'o iritam necentenit și nici de cum prin intervenții nesănătoșe, fiă ele făcute de persoane fără mandat, răspundere, fiă mai cu sémă de alții.

Ar mai fi de dorit ca să nu trecă peste Carpați urele, divisiunile, acușările calumnioșe, cari se fac cu belșug aci.

Să ne ferim a dărui congenerilor noștri de peste Carpați, în loc de exemple de patriotism desinteresat și de înțelegere spornică, ura, sfâșierile, calomnia, cu totu alaiul lor uricios; această marfă ar fi bine s'o păstrăm aci și să nu o facem articol de export. Acei, cari fac ast-fel, vor fi răspunzători înaintea lui Dumnezeu, a țerei și naționalității noastre.

D. Sturdza m'a acusat, că l'am poreclit irredentist. Din contră, eu am spus, că d-sa nu este nici măcar convins. Dér cine a aruncat întâi acușatiunea de irredentism? D-lor, în „Voința Națională”, tocmai ca partidul liberal să trăsască bine cu guvernul austro-ungar, au inventat acușatiunea de irredentism. Etă ce cetim în „Voința” dela 11 Septembrie 1885: „Nu avem, decât să ne aruncăm ochii în jurul nostru, pentru-ca să ne încredințăm, că avem nevoie de a dovedi Europei, că suntem un element de ordine. Din acest punct de vedere trebuie să recunoștem, că bine și patriotic a l'crat guvernul expulsând pe irredentiști”.

Apoi acușatiunea de irredentism a fost aruncată de cătră d. Sturdza contra acestor nenorociți, pe cari i-a expulsat. D-sa a scris în franțuzește și în românește despre acesta și de atunci s'a lătit în cercurile ungare părerea, că ceea ce se petrece în această cestiune la noi, că și peste Carpați, nu este în fond de cătră o mișcare irredentistă.

Nu numai, că eu nu l'am acusat de irredentism pe d. Sturdza, dér a doua și după ce a apărut discursul comiteului Kálnoky, jurnalul „Timpul” a luat în această privință apărarea tuturor fără deosebire de grup sau partid. „Trebuie să relevăm cu toate acestea, că contele Kálnoky a făcut negreșit o concesie, prejudecăților răspândite, vorbind de irredentism și daco-românism. Cei mai caldi agitatori ai cestiunii transilvane la noi, n'au într adevăr nimic comun cu irredentiștii Italiani, cari reclamă provinciile ale imperiului”.

Veți, că „Timpul” ia apărarea d-lui Sturdza în acest punct, și spune: că nu este nici în majoritate, nici în minoritate, nici în țară, cea mai mică idee de irredentism. Și d-sa ne acusat, că noi dictăm declarațiunile contelui Kálnoky; dér pe ce se basază?

Pe o corespondență a unui Hans Kraus și pe articolele presei maghiare, pe când eu i demonstrez, cu „Voința Națională” și cu „l' Etoile”, că prima acușatiune de irredentism, imprudentă și nejustificată, a fost aruncată de D. Sturdza în contra Românilor de dincolo și cei de aci, cari se ocupă de păsurile, plângerile lor, sau cel puțin compătimeau la suferințele lor.

Etă, d-lor, în puține cuvinte opinii-

nea, pe care guvernul actual o are în cestiunea națională.

Etă declarațiunile, care vi-le fac: Guvernul liberal s'a declarat, că nu intervine în cestiunea națională, și a primit să se intervină aci, și în urma acestei intervenții, a făptuit atâtea acte pe care le cunoșceți.

Guvernul actual nu intervine în cestiunea Transilvaniei, în cestiunea națională, cum o numiți d-v. Astea sunt certuri de cuvinte. Guvernul însă nu primește intervențiunea și menține legile românești, libertățile românești, atătu în cestiunile interioare și naționale, cătu și în cestiunile esterne și internaționale, atătu și nimic mai mult (aplaude).

Prin urmare, n'am desființat societatea „Liga culturală”, fiind-că legile române dau libertate de asociațiune; n'am împedat presa să vorbescă, nici în străinătate, pentru că a fost o infamă calomnie, pe care n'o mai cred nici aci, cari au aruncat-o.

N'am împedat presa, mai cu sémă în țară, pentru-că respectăm libertatea presei; n'am împedat întrunirile și manifestațiunile în limitele legii și ale buneii cuviințe, pentru-că constituția permite libere și pacifice întruniri.

Vom o pri manifestațiune insultătoare și sgomotoșe pe uliți, în contra unui stat, cu care suntem în relațiuni regulate și amicale (aplaude).

Le vom o pri, fiă făcute de studenți, pe cari trebuie să-i scușăm, că au inimă caldă, deși p'ote capul nu le e destul de copt, fiă făcute de instigatori, cari fără să aibă scusa sentimentelor lor juvenile, îi împing la asemenea manifestațiuni, pentru scopuri puțin respectabile, pentru scopuri criminale (aplaude).

Nu vrem, ca cestiunile streine, cestiuni atătu de delicate, atătu de compromiștoșe, atătu de greu de tratat chiar între diplomați, să iasă din cabinetul ministrului afacerilor străine, pentru a se discuta și regula în piața teatrului său în fața Universității (aplaude). Nu vrem, ca sabia României, pe mânerul căreia stă mâna înțeleptă și vităză a Regelui Carol, să fiă trasă de un politician ore-care, de un copil descereat, sau p'ote de un spion și de un agent provocator în mijlocul unei mulțimi amete și inconșiente (aplaude).

Atătu și nimic mai mult. Interesele esterne ale României se vor discuta de guvern în cabinetul ministrului afacerilor străine, sub direcția și cu învoirea d v'ostre.

Sabia României nu va fi trasă, decât la césul convenit și de cel care a știut să o p'orte cu atăta demnitate și care a ilustrat-o în alte lupte, a căroră memorie glorioșă va face pururea să bată o inimă românească (aplaude). Acestea sunt declarațiunile mele; cătu pentru cestiune în sine, ne-ați acusat pe nedrept, d'icend, că nu ne inspiră o dureroșă simpatie.

Dér, încă odată, ea nu se va rezolva decât prin înțelegerea celor înțelepți din ambele părți: din partea guvernului maghiar și din partea naționalităților.

Căci decât violenții agiteză cestiunile, numai înțelepții și moderații le resolvă.

Cu această speranță termin discursul meu.

Guvernul român nu e nici nepăs-

tor, nici, cum ați cutezat să d'iceți, trădător; e corect, e înțelept, căci în mâinile sale p'ortă destinele acestei țări. (Aplaud se prelungește).

(F i n e.)

O librăria românească în Monastir.

Elevi, profesori, publicul cetitor, cu un cuvântu totă suflarea românească din Macedonia, este de acord a recunoșce un gol în ce simte în rândurile culturale naționale din aceste părți. Acest gol este lipsa unei librării române în care cetitorul să-și alăge o carte românească de studiu sau de delectare.

Un roman sau un calendar românesc este un obiectu rar și foarte prețios în Macedonia.

Pe cât de rară însă este cartea românească, pe atătu de abondentă e cea grecească. Grecii au inundat Macedonia cu producțiunile lor literare în așa grad, în cătu ni-se pare că nu esagerăm decât vom spune, că și cernela pentru a-se tipări grațioșitățile lor contra nemului românesc se plătesce din pungă Românilor.

Mult timp s'a crezut, că acestu rău nu se p'ote vindeca, și astfel s'a menținut sistemul de a-se aduce numai cărți didactice, și acestea în număr nesuficient și adesea oprite de cenzură. Une-ori chiar au p'ricoinit arestarea institutorilor, cari făceau usă de ele.

Doi Români din Monastir au dovedit, că e falsă aserțiunea acelora, cari susțin, că o librărie românească e imposibilă. Deja au și obținut autorizația oficială pentru deschiderea ei și au și închiriat un magazin în cea mai frumoșă pozițiune a orașului.

Căți-va grecotei de frunte, în capu cu arhiepiscopul, au făcut totu posibilul să le facă fel de fel de piedeci, oferind chiar pentru magazin o chirie mai mare, însă n'au isbit deoșce librării noștri sunt bine văduți de autoritățile locale.

Lumea română salută cu căldură această întreprindere românească și nimeni nu se îndoesce, că toți aceia, cari se interesază de răspândirea culturii naționale în Macedonia, se vor grăbi a-i încuraja.

Producțiuni și petreceri.

Corul vocalu bisericesc gr. or. român din *Sân-Nicolau-mic*, sub conducerea D-lui *Simeon Munteanu* din Muraniu, va da Lună, a doua și de Crăciun, în sala cea mare a ospătării de acolo un concert împreunat cu jocu. Pentru comitetul arangiator: *Blasiu Codreanu*, președinte; *Victor Stoicoviciu*, notaru; *George Adamu*, casaru. Intrarea pentru familia 1 fl., pentru persoană 50 cr. Inceputul la 7

răspundea: „Acum pot lucra mai mult și mai bine, ca mai înainte! Faceți și voi asemenea: Sămănați mai puțin și arăți mai mult (de multe ori) și mai bine!”

Vechii Români încă cinsteau nise dei anumiți pentru ocrotirea sămănturilor și a vitelor. Astfel cinsteau pe Ceres pentru sămănturi pe Bubona pentru vite și pe Sterculius (Saturnus) pentru gunoi.

Economia vitelor încă era tare dezvoltată și prețuită la ei. așa în cătu pe timpul lui Serviu Tului se punea tipul unor animale, ca: boi, tauri, cai, porci și oi chiar pe monete (bani).

Unelte de plugărit ale vechilor Români au fost rarița și plugul. Rarița nu era alt-ceva, decât un plug fără rotile și corman, care se întrebuița la săpatul și scosul unor legume. Plugul consta din grindeu (Temo) bără (Buris), corn (Stiva), plas (Dentalia), brăzar (Vomer) și urechile (Aures). Ulu cel lung s'a aflat numai

mai târziu, de asemenea și oticul (Ralla) pentru curățitul plugului.

Afară de plugărit și economia vitelor, vechii Români se ocupau foarte mult și cu grădăritul. Mulți senatori au început a-și construi grădini acoperite culespedi de pără prin cari nu puteau străbate rațele soarelui. Despre Tiberiu se d'ice, că avea crastaveți verzi în totu timpul la masă. Afară de legumi se mai cultivau și pomi, precum: meri perși, pruni, perșei și lămâi.

Multe biruințe asupra altor popore, apoi cucerirea nouelor țări, au avut asupra vechilor Români influință, că truntași lor au început a părăsi pe încetul afacerile economice, pe cari le-au lăsat numai în grija sclavilor, ér ei s'au retras prin cetăți, unde așteptau să le vină toate de-a gata. Afară de aceea, duceau o viață foarte pompoșă care mai pe urmă a ruinat mulțime de fruntași.

In urma acestu unii așa au sărăcit de tai - grai - numai în Roma pe timpul cei se nu-

treau la 60 de mii de persoane pe spesele statului. Sub Iuliu Cesar se nutria la 250 de mii, ér sub Constantin se nutreau la 400 de mii de persoane pe spesele statului.

In astfelu de împrejurări plugăritul a de-ăduț așa de tare, încât câmpiile, cari mai înainte erau împodobite cu fel și fel de sămănturi și legume, mai târziu erau lăstate pustii, încât nici o erbă bună pentru nutrirea vitelor nu mai produceau, ci numai scăeți și alte turueni stricacioșe, ba unele chiar veninoșe.

Treptat cu plugăritul a de-ăduț și gloria și mărirea străbună, așa că la anul 476 după Christos sub Romulus Augustulus, Roma „dómna lumii”, cum se d'icea p'atunci a fost învinsă și cucerită de nise sămăntii germane.

MOȘU KIVU.

Parcul nostru dela Balotești era mare: se întindea din delu dela biserică până în vale la heleșteu și despre medă-nopte

mergea până în dumbrava neagră care forma o continuă a parcului; era o pădure de stejari seculari și dese, dese, că d'abia la amăi puteau răbata într'ensa rațele soarelui, de aceea îi să dădusem noi numele de Dumbra neagră.

In această pădure, plină de tainice șoapte, am petrecut anii copilăriei mele, mai târziu vacanțele de vară; și când am ajuns om, totu aci veneam să mă odihnesc de luptele vieții, să formez proiecte pentru viitor, sau să mă mângăi și să uit iluziunile pierdute.

Aci, sub umbra misterioșă a bătrânilor copaci, am simțit pentru întâia-ori bătăile inimei mele, și densii, secularii mei prietini, au auditu șoptind la urechii multu iubitei acele două cuvinte dumneșeci: te iubesc!

Imi aduc încă aminte de cea funtună grăznică, care ne surprinde în fundul dumbrăvii, rătăciți pe poteci înguste și căutându-ne calea spre casă la lumina fulgerelor, îngroziți de bubuitul trăsnetelor și fugind, fugind strinși unul de altul, pe când d'asupra capetelor noastre crăicile copacilor trosnau și noi eram în orbite de ploă și frunzele smulse de furia

ore séra. Ofertele marinimóse se se trimită la adresa: George Rancu, în Sân-Nicolau mică (u. p. Uj-Arad).

Programa: Motto: Cântă Române, eșecutată de corul vocal. Apoi: 1) Cuvânt de deschidere rostit de președintele comitetului arangiator; 2) „Mulți ani”, eșec. de cor. vocal; 3) „Salutarea patriei”, cor. bărb.; 4) „Cui a cântat cucul”, declam. de coristul George Netin; 5) „Pe ai țerei”, cor. bărb.; 6) „Uită mamă”, cor. bărb.; 7) „Moșu Martin”, decl. de coristul Sava Grozav; 8) „Cueuruz”, cor. bărb.; 9) „Preotul și Văcarul”, dialog rostit de coristul Luca Perin și Mihai Rujescu; 10) „Spiritul”, cor. bărb.; 11) „Taci bărbate”, doină I.-al P. Moisa; 12) „Baba Ana”, decl. de coristul Dimit. Perin; 13) „Iubirea”, cor. bărb.; 14) „Dragoș în Moldova”, decl. de coristul Petru Elieviciu Radu; 15) „Iubirea Parisiană”, cor. bărb.; 16) „Florea lui Petac”, decl. de coristul Dim. Burfece; 17) „Oșténul Român” cu soprană în 6 voci; 18) „Dis'a Bada”, cu sopr. în 6 voci; 19) „Vlăduțu mamei”, decl. de președintele corului Luca Perin; 20) „Răsai lună”, cu sopr. în 6 voci; 21) Cuvânt de încheiere, rostit de președintele comitetului arangiator.

În pauză se vor prezenta jocurile „Călușarul și Bătuta” în costum național.

Producțiune și petrecere colegială va arangia Societatea sodalilor români din Brașov, Duminecă în prima zi de Crăciun, în sala hotelului Central „Nr. 14”. Inceputul la 7 ore séra. După producțiune urmează dans, începând cu „Călușarul și Bătuta”. Intrarea de persoană 60 cr. Bilete se pot căpăta la D. D. Eremias, Librăria Ciurcu, Casina Română și séra la cassă. Ofertele marinimóse se vor chita publice.

Programa: 1) Musica; 2) „Vino lele” de I. Vidu, eșecutată de Corul sodalilor, sub conducerea d-lui F. Kroupa; 4) Declamațiune, sodalul I. Furnică; 4) Musica; 5) „Terzet”, cu acompaniament de flaută, de sodalii A. Precup, G. Popovici, N. Balea și M. Gal; 6) Declamațiune, sodalul G. Sibiian; 7) „Taci bărbate”, de I. Vidu, corul sodalilor; 8) Musica; 9) Declamațiune, sodalul A. Suciu. — Urmăză reprezentarea piesei „Un leu și un zlot”, comedie într'un act de C. R. Rosetti, prinșorele: E. Balea, E. Bratu, E. Sêrbu, și d-nii G. Purcărea, G. Popovici, C. Jianu, N. Balea.

Corpul învățătoresc din Brană va da Marți, a treia zi de Crăciun, o petrecere împreună cu dans în sala școlii centrale de-acolo. Inceputul la 7 ore. Prețul intrării la bunăvoință. Venitul curat e destinat pentru scop național de binefacere.

Partea școlară.

— Jocurile de copii. —

Cu ocaziunea adunării generale a reuniunii învățătorilor români din districtul Năsăudului, numită „Mariana”, ce s'a ținut la 17 Decembre n. c. și despre care ni s'a raportat în numărul de Duminecă trecută, d-lă *Clementă Grivase*, învățător la școlile normale din Năsăud și vice-președinte al acestei reuniuni, a rostit următorul discurs:

*Onorată adunare generală!
Stimaților Domni membri!*

Onoratul nostru președinte, D-lă Iacob Pop, bolnăvindu-se în timpul din urmă așa de grav, în cât nu e în stare de a conduce adunarea prezentă, cu hârtia de d-tă 15 Decembre a. c. Nr. 32, a însărcinat modesta mea persoană, ca vicepreședintele reuniunii, cu conducerea acestei adunări.

Și când pentru prima dată mă prezentă în fața St. D-vostre la acest loc, permiteți-mi a vă cere scuzele, decât la această ocaziune nu veți auzi din acest loc onorific, după cum v'ați deprins în trecut, rostul celui beliduce dibacu, care se străbată înima și celui mai timid gregar, însufletindu-l la lupta începândă. — Nu, căci puterile mele sunt prea modeste deoparte, ér de alta scurtă vreme timpului nu mi-a conces și numai a mă încerca la așa ceva. Căci după cum ați binevoit a vă convinge din programa adunării de astăzi, rolul modestei mele persoane a fost împărțit de a lupta în adunarea de astăzi numai ca simplu gregar. Dacă însă întâmplarea neprevădută a adus cu sine, ca la această ocaziune să schimbă rolul de gregar cu cel de beliduce și viceversa, apelez la sprijinul binevoitor și atât moral, cât și material al domnilor membri, rugându-vă de nou de scuze, decât într-o parte sau alta nu voi putea să răspund pe deplin așteptărilor D-vostre.

Onorată adunare! După cum se știe, viața omenilor pe pământ e fără răpaus. Omenimea în continuă lucră, propășește. Mai pe fiă-care teren cultural se ivesc nou referințe, cari impun omenimei nouă reforme. Cu deosebire s'a observat și se observă această continuă în secolul prezent, căruia i s'a dat atributul și de secolul luminii și al reformelor pe toate terenele culturale. Precum pe alte terene ale științei, așa și pe terenul pedagogic, se află continue schimbări și reforme, și o neîntreruptă nisuință spre perfecțiune. Chiar în timpul mai nou s'a pus la ordinea zilei reforma educațiunii corporale. Și aflăm foarte mult ocupându-se cu această chestie pe toți acei factori, cari mai cu seamă sunt competenți a-și ridi-

ca vocea în această privință, precum: pedagogi de valoare, medici, corporațiunii sanitare, ba chiar și ministrul de culte și instrucțiune publică, și în fine și alte organe școlastice.

Toți acești factori susțin sus și tare, că educațiunea corporală, în forma ei de până acuma, nu corăspunde scopului în proporțiune cu încordările spirituale, ce se cauză prin mulțimea obiectelor de învățământ ale școlii. Gimnastica, care deja dela 1868 începe e introdusă mai prin toate școlile de orî-ce categorie, — dicit ei — nu este nici de cum în stare, în forma ei de până acuma, de-a mântui junimea școlară de slăbirea și degenerarea corporală, ce se vede și de și. De unde urmează apoi, că corpul slăbit nu poate suporta nici munca spirituală și de aici rezultă și nenumeratele plânsuri în contra împovărării școlilor. Junimea școlară, în urma încordărilor spirituale prea mari, e silită a-și căuta o distracțiune, ce amăsurată etății ei doră nu corăspunde, ca d. e. petreceri prin birturi și alte societăți ruinătoare de sănătate și moralitate, încâtă astfel devine înainte de timp blasată și indolentă; ér pentru viață cu totul neenergetică, desperată și disgustată.

Pentru de-a mântui junimea școlară de aceste inconveniente și respective pentru de-a delătura aceste scaderi ale creșterii, recomandă factorii amintiți, ba unii din ei ordonă chiar: introducerea și deprinderea așa numitelor „jocuri de copii” în școlile, pe lângă gimnastică.

Fiindcă adunarea prezentă la punctul 3 al programului va avé a-se pronunța asupra chestiei jocurilor de copii în urma unui concludus adus în adunarea I filială a acestei reuniuni, ținută la 9 Mai 1893 în Telei, imi țin de datorință, cu permisiunea Onoratei adunări, de a schița, în scopul orientării d-lor membri aparținători celorlalte filiale, în câte-va trăsuri generale și păreri pedagogice privitor la însemnătatea și influința jocurilor asupra tinerimii școlare.

În decursul deceniului expirat, mai totă învățătoria din Germania se ocupă, în reuniunile ei, cu acest obiect. În această privință reuniunile învățătorilor germani se exprimă în următorul mod: „Instrucțiunea strictă școlastică în deprinderile gimnastice singură nu e în stare de-a apăra junimea școlară în contra oboselilor și încordărilor spirituale, ce se cauză prin obiectele de învățământ. Ca cel mai acomodată mijloc în contra acestora se recomandă, ca școlarii să fiă deprinși la deosebite jocuri în liberă, pentru că acestea sunt un important mijloc al educațiunii corporale, și adevă:

1) Ele ocupă în mod folositor și plăcut timpul liber al școlarilor și le serveș, ca o plăcută recreatiune.

2) Jocurile promovă în mare măsură dezvoltarea corpului școlarilor și totodată au o deosebită influință și asupra dezvoltării spirituale a acestora.

3) Contribuesc foarte mult la cultivarea și întărirea caracterului. Și cumă caracterul și moravurile pruncilor se pot cunoșce numai în decursul jocului, ne dovedeșce și următorea sentință folosită de vechii Romani, cari diceau: „*Inter ludendum puerorum moris optime deleguntur*”, adică: la joc se descoperă mai bine moravurile pruncilor.

Nici nu ne cunoșcem pe deplin școlarii, decât nu-i vedem jucându-se. La joc copilul îndărătă, îndărăt și cerbicos, este silit a-se acomoda voinței conștorilor săi jucători, va se dăia începe a-se desbrăca de aceste însușiri rele, în casă contrar este eschis dela joc. Ér copilul neînfrănat, mărăritul său așa numitul „dragul mamei”, este silit a-se supune regulilor jocului. Un copil timid, neajutorat, în joc se desbrăca de aceste slăbiciuni, emularea în joc îl face curăgios. Căci copilul, care nu are voință și aplecare la joc, acela va fi lipsit mai târziu și de puterea și energia, ce se recere necondiționată la sêvșșirea lucrurilor din viața practică. Astfel jocul este o bună școlă pentru trup, caracter și inimă.

4) Jocurile oferă învățătorului cea mai bună ocaziune pentru de-a cunoșce individualitatea fiă-căru școlară.

5) Fiindcă primele impresii ale lumii copilăreșe sunt de o forță și impresiune durabilă, și fiindcă în urma acestora se creșce de multe ori și direcțiunea spirituale, ce va avé a-și însuși copilul în etatea sa mai târziu; astfel jocul este un element foarte puternic în viața tinerimii. Jean Paul dice: „*Jocul este prima poezie a omului*”.

6) Jocul susține cea mai perfectă armonie între trup și suflet. Desteritate, sprintenă, dibăciă, rușine, siguranță în mișcări, ochii deprinși, puterea picioarelor, sunt totă atâtea rezultate de a-le jocurilor.

7) Jocul întăreșce mai departe organul respirațiunii, regulăz circulațiunea sângelui și alimentațiunea, învêrșșeză corpul în contra temperaturii, întăreșce musculatura, cu un cuvânt face trupul sănătos, fără de care, ce ar valora ore sufletul?

Copilul între șoii săi de joc se simte fericit, și cine în tinerete nu s'a jucat, despre acela se pôte dice, că n'a avut tinerete.

Acește sunt, Domnilor membri, constatările pedagogilor moderni privitor la jocurile de copii.

Ca D-nii membri să fiă mai departe pe deplin orientați în această chestie, imi permită a aduce la cunoșcința Onoratei adunări și câte-va dispozițiuni luate de factori competenți pentru de a-se introduce jocurile de copii în școlile.

Și pe acest teren, ca și pe multe altele, Anglia a făcut începutul. Ea se și priveșce de patria clasică a jocurilor. Aici fiă-care școlă, cu caracter public, cât și particular, este provădută cu o arenă anumită în scopul jocurilor. Cătu departe au mers Englesii pe acest teren, ne dovedeșce următorea aserțiune a unui director de școlă englesă, care dice: „Școlă englesă mai bine pôte fi lipsită de sala de învățământ, decât de locul de

vijeliei. Ce tare băteau inimile noastre, amândurora! Sêrmana Laura! și pe tine te-a smulș de lângă sânul-mi vârtejului vitregei șoii!

Vicisitudinile vieții m'au depărtat vreme îndelungată de căminul părintesc și de scumpa mea dumbravă. Multe ființe iubite au dispărut în acest sfert de véc și anii s'au adunat unul câte unul pe capul meu albit!

După 20 și mai bine de ani, mă găseam ér în mijlocul dumbrăvei; aici însă nici o schimbare; puternicii copaci erau așa cum îi lasasem, pășerelele cântau voinș prin crăci; greerii, cărștei, brotăcei, umpleau atmosfera de șgomotosul lor concert; sulfina, isma sêlbatică, micșunelele îmbălsămau aerul de aromaticul lor miros. Nici nu se schimbă aci. Numai eu nu eram același! Visurile de viitor, iluziile tineretii, tovarășa scumpă a sufletului meu, tôte le pierdusem una câte una și rămăsesem singur, cu inima sdrobotită, pribeg în această lume largă!

Și chiar moșu Kivu, bătrânul nostru pădurar, rămăse același; par-că nici nu trecuse peste densul un nou sfert

de véc; era același, vênjos, înalt și spătos, ca un uriaș, drept și falnic, ca un brad; pletele-i lungi și barba lui stufoasă erau albe, ca zăpada, ochii lui scânteișori nu perduseră nimic din puterea lor și brazda adencă, care i creșta larga lui frunte, era încă vie, ca o dovadă nêștersă a vitejiei sale; căci moșu Kivu, la vârșta de 20 de ani, se înrolă ca voluntar printre pandurii slugerului Solomon dela Craiova, și se bătușe alături cu ostășii muscălesci, la 1828, în contra păgănilor; ba chiar la Bătaia dela Băilești, un iatagan turcesc era sê-i sbore țesta capului, dér țesta lui grôșă de oltén îl scăpase; d'abia avuseș vreme să slobodă pistolul în pieptul vrăjmașului, și căduse în nesimțire, orbit și slăbit de sângele, ce-i curgea șiroie din rană.

După încheierea păcii și licențierea pandurilor tată-meu aduse pe vitézul oltén aci la Balotești și îl oréndu pădurar peste Dumbrava nêgră, și de atunci, de mai bine de cinc-dec de ani, pădurar a rămăș moșu Kivu, și n'a mai eșit din Dumbravă, unde, cum dice el, îl cunoșc toți copacii și el îi cunoșce pe fiă-care pe nume și le știe și câte frunze are fiă-care.

De gēba rideau cei-lalți pădurari de moșu Kivu, poreclindu-l pădurar de jucăriă, dicitend, că ce-are a face vr'o câte-va sute de pogone, fiă și de ștejară bătrân câtă lumea, cu miile de pogone de pădure după lună, peste care pădureau ei.

Dér și moșu Kivu le răspundea verde și le dicea „pădurari de tufe și de lăstare”. Aceșta rivalitate esista de multă vreme între pădurarii din lună și moșu Kivu din dumbravă.

Când se supera moșu Kivu, apoi începea să le dică: „Dér ce pădure este a voștră, care se taie la fiă-care 10—12 ani; d'abia s'au făcut tufe, câtă nulele de gard, și numai că ce vine și securea Grecului și le taie la pământ; de când sunt eu aci în Balotești s'a îmbogățit Grecul în patru rânduri din pădure!”

Grecul era arendașul moșiei și al pădurii, și nu putea să-l suferă moșu Kivu, palmă, când l'ar p... de cum-va în dumbrava lui.

Intr'o dimineță... mă plimbam pe p... urmat de cre... și căutam a regăsi

și a recunoșce pe vechii mei prietini; căci în șglobia noastră copilăreșă, dădusem la cei mai mulți copaci numele omenilor celor mai însemnați; astfel avem pe Romeo și Iulia, doi goruni gemeni ale căror crăci se îmbrășșeau cu dragoste și se confundau împreună; avem pe Alfred de Mussel și pe Heine, poeții noștri favoriști, despărțiți printr'un părăiaș, pe care noi îl botezasem Rhinul și căți alții! Fiă-care copac avea o tăbliță cu numele persoanei, ce înfășșea.

Din întreaga pădure, cel mai bătrân, cel mai falnic era Impăratul. Impăratul pădurii, dicea îngămfat moșu Kivu, când îl arăta și își scotea căciula ca semn de respect. Noi precizasem mai mult și îl numiam Napoleon III. În adevăr era falnic și frumos împăratul nostru, care ca un împărat, ce era, nici nu se amesteca cu cei-lalți copaci, era d'oparte într'o poeniță, smălțată cu flori și cu mure sêlbatic; în jurul lui dela tulpină până'n vârș se încolăcea cu dragoste o ederă bătrână și credincioasă, care își împleteșca nenumeratele sale ramuri printre crăcile puternice ale bătrânului ștejar, și la căți-va pași de această păreșe,

jocul". In Londra și vechile cimitere s'au prefăcută în locuri de joc pentru tinerimea scolară. Orașul Bradford singur a cheltuit 200.000 puncti sterlingi (în bani de ai noștri cam 2.000.000 fl.) pentru procurarea de rechizite de joc.

În Germania pe la anul 1882 ministrul prusian Gossler dase o ordinațiune în privința acesteia, în urma căreia învățătorii din întreaga Germania începă a tracta în reuniunile lor cestia jocurilor de copii cu o demnă seriozitate. Începă apoi a-se forma reuniuni pentru cultivarea jocurilor, apară opuri, cari tractază deosebitele jocuri de copii, așa că astăzi mai fiă-care școlă în Germania are câte-un loc aranjat pentru jocuri. Totu asemenea dispozițiuni s'au luat în Elveția, Franța, Austria etc.

În timpul mai nou chiar și în patria noastră, ca de exemplu reuniunea regnicolară sanitară, medici, pedagogi, consiliul ministerial de instrucțiune etc. — începă a-se ocupa cu ideea reformării creșterii corporali, prelucrându chiar și programa de reformă, ba din partea acestora s'a scris și un premiu pentru cea mai bună carte de jocuri. Fostul ministru de culte și instrucțiune publică, contele Albin Osáky, cu prima sa ordinațiune din anul trecut a ordonat deja introducerea jocurilor de copii pe lângă școlile din orașe. În urma acesteia și inspectorul școl. reg. al comitatului nostru, D-lu Julius Csernátóni, la 24 Martie a. tr., într'o ședință a reuniunii învățătoresci din Bistrița, a tractat în mod instructiv cestia jocurilor de copii cu considerare la referințele locale, când din partea membrilor acelei reuniuni s'au și luat măsuri pentru stringerea, respective culegerea jocurilor de copii și desbaterea lor din punct de vedere pedagogic, ca așa la timp să se pōtă recomanda, eventualu ordona, ce jocuri sunt a se deprinde în legătură cu instrucțiunea în gimnastică.

Biroul primei filiale a reuniunii noastre, avându în vedere, că această chestiune preocupă astăzi întreaga lume pedagogică de-o parte, ér de altă parte dispozițiunile, ce se iau pentru introducerea jocurilor de copii, în ședința sa dela 9 Mai 1893 tractă această chestiune în formă de disertațiã, în urma căreia s'a luat ca conclusiune: „ca fiă-care învățător să culegă și să scrie jocurile de copii aflătoare în comuna, unde funcționează, și să le așternă biuroului reuniunii, hotărîndu, ca acestu conclusiune prin comitetul central să se recomande și celorlalte filiale spre așteptare. Ținta acestui conclusiune este, că și noi Românii din acestu comitat să ne culegem jocurile, să-le desbatem din punct de vedere pedagogic, ca așa la timpul s'eu să le avem gata, când vor fi a-se introduce în școle, în legătură cu gimnastica. Adunate odată, s'ar puté și tipări, făcendu prin acesta unu serviciu și literaturii noastre populare“.

Încătu onorata adunare presentă, va avé a se pronunța asupra acestui conclusiune, o va face acesta la locul s'eu.

Pōte că unuia s'eu altuia dintre d-nii colegi, la prima impresiã i-ar păré acestu lucru ridicul, dér ca incheiere fiă-mi permisă a reimprospeta în memoria d-lor colegi vorbele marelui poetu V. Alexandri, citate de Ispirescu în prefața cărții sale intitulată „Jucării și jocuri de copii“. Éta ce dice Ispirescu: „Este o dicătură, care glăsuiesce: omul d'écă îmbătrânesc ajunge la minte copilărescă. Și întélindú odată pe d-lu Vasile Alexandri, cela, care scria stihuri dulci ca mierea, i-amú díș: Pe semne, că am ajuns la minte copilărescă, D-le, fiind-că am început să scriu jocurile și jucăriile, de pe când eram copilă.“

„Nu“, imi răspunde D-lu Alexandri; „D-ta nu îmbătrânesc, D-ta întineresc prin aducerea aminte de copilărie și de jocurile de pe când erai copilă. Serie dér câte jocuri și jucării mai ții minte și tipăresce-le, ca să rămână de pomenire“.

Și acum St. D-ni membri, salutându-vé din acestu loc cu unu călduros „bine ați venit“, am onóre a declara adunarea de deschisă.

Năseudú, 17 Decembrie 1894.

Literatură.

În tipografia „A. Muresianu“ din Brașov a aparut: **Povestiri economice** despre grădinaritú, economia câmpului, vieritú și păduritú de *Ioanú Georgescu*. O carte fórte folositoare pentru plugari, scrisă în stil ușor de priceput. Cartea are 136 pag. și costă 25 cr. De vânzare la tipografia „A. Muresianu“ în Brașov, și la autorul în Scorei (p. n. Alsó-Porumbák).

„**Călinarul plugarului pentru anul 1895**“, aparut în tipografia „A. Muresianu“ din Brașov, este și în anul acesta fórte căutat și călduros primit din partea publicului. Doritorii deã avé acestu călinar să grăbescă a și-lu procura până mai avem esemplare disponibile. Pentru încunjiurarea cheltuelilor, abonentii „Gazetei“ și-lu vorú puté procura mai ușor, trimítendú prețulu „Călinarului“ de odată cu reînnoirea abonamentului. Prețulu este 25 cr. la cari mai sunt a-se adauge 5 cr. pentru trimiterea cu posta.

În editura tipografiei „Aurora“ A. Todoranú din Gherla a aparut o frumoasă colecțiune de poesii, intitulată **Buchetulú**, culese de *Ionú Popú Reteganulú*. Conține vre-o 82 de poesii din cele mai alese. Prețulu 25 cr.

În Institutul de editură *Raliu și Ignat Samitca* din Craiova, a aparut: **Iubita romană**, de cunoscutul scriitor *Traianú*

Demetrescu. Formatu esteticu de 140 pag., tiparú curatú și hárta fină. Costă unu semplaru 2 lei.

Sciri telegrafice.

Budapesta, 29 Decembrie. Tóte diarele se ocupă cu cele întemplate în ziua de ér și cu demisiunea cabinetului insciunțat în mod oficialú. Față cu asertiunile foilorú, că cardinalul Schlauch ar fi aparutú din propriulú îndemnu la audienciã, se accentuează, că elú a fostú chiãmatú prin cancelaria cabinetului.

Darmstadt, 29 Decembrie. La curtea de aci se așteptã visita Țarului și a soției sale pe a doua jumétate a lunii lui Ianuarie. De aci vorú merge la Berlinú.

Dumneđeulú ovreiescú.

Unu bietú Ovreu s'racú și cu copii mulți pe capulú lui, ce s'a gânditú să facă, ca să mai scape de sáracie?... hai să jöce și elú la loterii, să vađă n'o da noroculú peste elú.

S'apucă omulú și cumpără bilete și așteptã ziua să se tragă loteria.

În ajunulú zilei se duce la templu, și se pune să se röge și ér se rögã tótã ziua de dimineța până s'era, să-i ajute să câștige, și făgăduiesce Dumneđeului lui alú ovreiescú, că de va câștiga o sumă mare — că erau bani mulți de câștigatú! — îi face unu templu, face o școlã alături, face... în sfîrșitú cheltuesce jumétate câștigulú pentru elú și pentru fapte bune.

Vine ziua de a doua zi. Se trage loteria... de unde să câștige bietulú ovrei?... că banulú trage la care are mulți, dér omulú s'racú, s'racú rămâne.

Ovreiulú nu și-a pierdutú curagiulú de totú, și s'a hotărítú să mai jöce odată, să nu dică ca n'a mai încercatú, dér de data asta i-a trãsinitú prin capú să se ducă să se röge la Dumneđeulú creștinilorú.

Și s'a dus la o biserică, când a fostú ajunulú tragerei, a cumparatú și elú o luminărică și a aprins'o la Domnulú Christosú, cum e legea creștinescă, și a începutú a se ruga, și a făcutú și cruce, ca să-i ajute să câștige a doua zi la loterie și i-a făgăduitú și lui Domnu Christosú, totú ca Dumneđeului lui, că va cheltui câștigulú pe jumétate pentru lucruri închinatú lui și pentru milă și binefacere.

A doua zi s'a trasú loteria, a treia zi a cumparatú Ovreiulú unu diarú, unde spunea cine a câștigatú, și ce să vađă printre câștiguri?... Numérulú lui!

— Veđi, totú mai deșteptú Dumneđeulú nostru ovreiescú, decâtú alú românescú, alú nostru nu s'a lasatú să-lú înselú, a sciutú elú, că n'am să-i dau nimicú, decâtú am să câștigú!

Dumitru Stăncescu.

MULTE ȘI DE TOATE

Câtú pōte omulú răbda de fōme.

Unu omú s'racú din Viena a încercatú să-și curme vieța într'unu chipú fórte curios. Elú s'a dus în Prater, s'a acoperit cu frunze de copaci și a așteptatú așa a mōră de fōme. Omulú a zăcutú așa 6 zile și 6 nopți, până ce a fostú găsitú de un gardistú, care l'a dus la spitalú, unde crede, că se va face bine.

Acéstã faptã desperatã aduce amintú de fakiri indiani, despre cari profesorul Striker a díș într'o conferință a sa:

„Dupã spusele oficerilorú englesi pōte considera, ca faptú, că unii fakiri indiani punú să fi îngropați de vii pentru mai multú timpú. S'a pututú vedea din multe esemple, că omulú pōte trăi fără hrană chiar 2 luni de zile, dér unu lucru nu se pōte esplica: cum pōte trăi unu om două luni în pământú, fără aerú? Se sciú însé, că suntú multe animale, cari petrec iarna în pământú, sub noroiu, fără hrană și fără aerú.“

„Hrana ce o ia omulú îi servește și cărbunii la o mașină, spre a produce cădurã. D'écã omulú nu mănâncã nimicú multú timpú, atunci corpulú se rēcese în cetú și mașina lucrază totú mai slabu, adeca inima bate totú mai slabu, mai încetú, respirația slăbesce deasemenea, până ce încetază ori-ce funcțiune și vine mōrtea. Ea vine însé cu atâtú mai târziu, cu cât pârțile corpului lucrază mai puținú, decât când corpulú e întinsú în poziția orizontală și când respirația e aprópe oprită.“

„Fakiri carulú se preparã pentru acéstu sacrificare de sine, nu mănâncã nimicú câteva zile. Când își pierde cunosciunța de slăbiciune îi se astupã gura și nasulú cu ore-cari materii. Apoi e înfășuratú în țoleci îngropat în pământ. Acestu actú se considerã ca o operã sfântã și se face cu unu ceremonialú óre care. După două luni se deschide grópa, și omulú e scosú afarã. Elú ca si mōrtú, dér preoții ilú masază tótã ziua și aducú puținã căldurã și mișcare în corpú.“

„Totú de odatã i-se administrezã nise esențe tari, recunoscute de Europeni. Oficerii englesi au vedutú aceste cu ochii și au postatú sentinele la fața locului spre să se convinge mai bine“.

La Cipru!

Tutororú prietinelorú unui picurú bun și ieftinú le dãmú statulú să plece spre insula Cipru, căci acolo a rēsãritú unu vorú ne mai pomenitú de vinú. După cel anulú acesta nu s'au aflatú cumpărători pentru renumitulú vinú cipricú, vinulú éstú anú a devenitú cu totulú fără prețú.

Se întemplã chiar și aceea în satele de pe insulã, că vinulú simplaminte se van-

rēsãritú chiar din tulpinã, se înalța unu tinerú stejãrelú, dreptú și voiosú, ca unu voinicú în puterea tineretelorú sale. Acestu grupú forma pentru noi familia imperialã, de care rēsuna pe atunci lumea întreagã.

Cãutam cuochii acestu grupú de copaci, când b'etrãnulú pãdurarú ghicindu-mi gãndulú, imi díșe: „Cauti pe împ'ratulú?“ și la semnulú meu afirmativú, elú urmã: „A muritú s'ermanulú! s'a uscatú d'a'n piciorle. — Ce păcatú! — Apoi de, nici nu se putea alt-felú; ca și la ómenii, când cuprinde dragostea pe moșnegi, îi omorã și de aceea a muritú și împ'ratulú“.

La surisulú meu îndolnicú și ironicú, moșu Kivu mai adãgã: „Da, așa sunteți d-vóstré boerii de orașe, nu credeți, că și copacii suntú ca ómenii, că au bucurie și întristãciune, că trãescú, iubescú și morú ca și noi; dér moșu Kivu scie ce scie, și nu-i va scóte nimeni din capú, că împ'ratulú n'a muritú de dragoste pentru o floriciã.“

D'eu, coonașule, toți copacii suntú îndrãgostiți, care de o mirlã, de o priveghitóre, care de o viță s'elbaticã, care de o floriciã, de o sulfină. Ba, mai an-terțú, n'am descoperitú unu fãgú b'etrãnú și

gãunosú îndrãgostitú de o cucuva? Pe legea mea: cucuvaa își făcuse cuibú în scorbura lui și b'etrãnulú nemintosú se îndrãgostise de ea! S'apoi ce se întemplã? Paserile se ducú tómnã, floricele pierú, vița se uscã și atunci copaculú se oflesce și decâtú nu este mai tare, se uscã și poți pune secura în elú: viermele dragostei i-a rosú inima lui îmb'etrãnitã“.

Acéstã credință naivã, copilãrescã, a b'etrãnului pãdurarú, m' interesa peste m'asurã și îlú pusei să-mi povestescã amenunțitú istoria împ'ratului.

Ajunsesem tocmai în poeniță, la Tuilleries, cum îi diceamú noi în copilãrie, și în adev'érú b'etrãnulú stejarú își întindea crãcile sale negre și uscate, și numai pe icl pe colo, verdéța iederii mai da o ilusie de viață acestui uriaș scheletú, și chiar mlãdița vlãstãritã din tulpina lui era uscatã.

M' aședai la rãzimã pe put'ã, descãtú, moșu Kivu s'vesti urmãtoarea irãsiã lui toiagú, și m' p'ntú vr'o trei ani de „Intr'o zi, în pãdure cu barbã, atuncí umblamú și cãutam brãu și m' uitam din în nu-“

rãțú copacii de uscãturi, căci pãdure fără uscãturi nu se pōte; când ajunsei aici în poeniță, ce m' vedurã ochii? B'etrãnulú Imp'ratú era ca și nebunú, se sbuciuma, crãcile se încovoiau, frunzele sușuiau, ca cum ar fi fostú furtunã mare, — toți copacii moțãiau sub arșița sórelui de primãvarã, numai Imp'ratulú era întãritú. Asta nu e lucru curatú, imi dísei eu, și începutú a intra în dragoste, m' pusei să cautú din ochi printre crãci, dór voi zãri vr'unu cuibú de paserile, căci priveghitórele și mierlele au darulú mai alesú de a îndrãgosti copacii b'etrãni și eramú hotãritú să le stricú cuibulú fără milã; dér nici pomenelã de cuibú — m' uitai în susú, în josú, nimicú — dér unu fluturașú sburdalnicú sbura ușurelú printre crãcile nodoroșe ale copacului. Mai d'edui t'ercóle de jurú împrejurú, nimicú cu bãnuialã; atunci imi dísei: las' pe mine, șiretú b'etrãnú, ce ești, că m' pui la pãndã și gãsescú eu unde te dóre pe tine.

„Și într'adev'érú, peste vr'o trei zile, descoperú josú la tulpina b'etrãnului gorunú, pe sub frunzele uscate și printre muschiulú încã umedú de zãpadã, unu mãnunchiu mare de violele, dér ce mai violele! și-era

dragú să te totú uiți la d'ensele, și miroseau de îmbãlsãmau tótã poiana! După m'rosú le-am descoperitú și eu, că erau pite late pe sub uscãturi; și împ'ratulú b'etrãnú și nemintosú uitase pe credincioșa lui ederã, uitase pe coconulú de voevodú, vlãstãritú chiar din rãd'ecina lui, și se îndrãgostise de nise violele! S' fi vedutú, coonașule, cu ce grije le pãzea, și-se înduinea inima de atãta iubire!

„Când arșița sórelui era prea tare numai ce își întindea peste ele ramurilú de josú și le făcea umbrarú cu crãcile sfîfóse; decâtú venea o plóie tare de rãpã pãm'ntulú și biete floricele se infricoșau le acoperea cu desisulú frunzelorú, și cãutrecia furtuna și rãsãrea ér sfântulú sóru atuncí scutura încetinelú picãturile r'emas pe frunze, ca să le r'ecórescã; și noptea când rađele luminei se furisau printre frunze, v'érfulú lui se legãna a lene și șisunú unu cântecú linú și duiosú, cu care adormea fragedele floricele.“

„Dér și temetórú era moșnegulú, unu Turcú b'etrãnú; când vedea câte fluturașú albú ca zãpada, cu fricele negre pe aripele brumãrii și cu mustețele țãfóșe, ca de voinicú, apoi se întãrita, luc-

pe strade. In satul Tschakistra și-au reparat trei neguțători de vin casele, și cu ocaziunea acasta au amestecat tinciușla (vâcălașul) în loc de apă, cu vin. Dejunți și de ani frumoși insulă a fost lovită de diferite nenorociri; cea mai mare însă de sigur e pierderea prețului de care suferă această produsă nobilă, un lucru care abia s'a mai întâmplat undeva.

Influența răcelei asupra organismului.

Chemicul francez Pictet a făcut încercări interesante, pentru de-a constata influența răcelei estro-ordinare asupra organismului diferitelor ființe. Un câine, pe care îl închise spre scopul acesta într'un vas de aramă, și-l espuse unei temperaturi de 60 grade Celsius, în primele 10 minute câștigă 1/2 grad în căldură trupescă. După 1 1/2 oră era numai cu un grad mai rece ca mai înainte și îndată după aceea deodată peri. Insectele resistau până la o temperatură de - 28 grade, scoici până la - 130 grade. Oule de pasere își perdură abilitatea de viață de la - 2 până la - 3 grade și furnicile pereau de la 0 grad. Infusoriile resistau unei răceli de 90 grade, până când unele bacterii puteau să trăască chiar și la o temperatură de 213 grade.

Căalendarul săptămânii.
DECEMBRE are 30 zile. BRUMAR.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	18 M. Sevestian	30 Anisia
Luni	19 Sf. Bonifațiu	31 Silvestru
Marti	20 Mart. Ignățiu	1 Ian. 1895 a. n.
Mer.	21 S. m. Iuliana	2 Macariu
Joi.	22 S. m. Anastasia	3 Geneveva
Vin.	23 S. 10 m. de Crlt.	4 Isabela
Sâmb.	24 C. m. Eugenia	5 Telesfor

Cursul lezurilor private
din 24 Dec. 1894.

	cump.	vânz.
Basilica	8 80	9 20
Credit	201 25	212 25
Clary 40 fl. m. c.	58.—	59.—
Navig. pe Dunăre	147.—	149.—
Inbruck	28.—	—
Krakau	27 75	28 25
Leibach	26 50	—
Buda	61 75	63.—
Palfy	58.—	59.—
Crucea roșie austr.	18.—	18 40
do ungh.	12.—	12 40
do ital.	12 75	13 25
Rudolf	13 50	14 50
Salm	70 70	71 50
Salzburg	27 50	28 50
St. Genois	72 50	73 50
Stanislan	46.—	48.—
Tricetine 4 1/2% 100 m. c.	143.—	145.—
do 4% 50	74.—	—
Waldstein	51.—	52.—
Serbesci 3%	40 50	41 50
do de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4%	128 50	129.—

Tergul de rimători din Steinbruch.
La 24 Decembrie n. 1891

Starea rimătorilor a fostă de 122,530 capete la 18 Dec. 25—26 au intrat.

mare, și ar fi fostă bucuros să i-se rupă chiar o cracă din trupul lui, numai să sdrăbescă pe biata gongă! Pare-că Dumnezeu sfântul n'a făcută fluturași pentru flori și florile pentru fluturi și primăvară pentru tinerețe și iarnă pentru bătrânețe.

„Trecu astfel primăvara, trecu și vara, și împăratul pădurii era verde și stufos, ca nicot-dată, părea că a întinerit; crăcile lui se incovoiau de multă rod, și-era dragă să-l tot privești; dăru ecă vine și luna lui brumărel și grădinarul Curții începă a scote din pădure floricelele sêlbatice și a-le aședa în glastre pentru florăria, scose și mușchiul de violele dela tulpina bătrânului copac și în locul lor se deschide o gaură întunecată, care se întindea până sub rădăcinile dese și incovoiate ale mândrului stejăru.

„Acasta a fostă osanda de mörte a împăratului; nu trecu multă vreme și ghinda începă a cădea una câte una, și rodul era sec și mult, mult de se pardosise totă poiana; pe urmă încetul cu încetul frunzele îngălbînă și cădură tôte, întinându pe jos un gros covor galben de foi mörte, și chiar cöja lui scortösa în-

2404 capete și aută 3380 rămânând la 27 Decemv. un rört de 121.554 capete.

Se notöză na: unguröscă veche grea dela 42 1/2% până la 43 1/2% or. marfă unguröscă tineră grea dela 44.— or. până la 44.— or., de mijloc dela 44.— or. până la 4 1/2 or. ușöră dela 42 1/2 or. până la.— or.

Marfă țărăni grea dela 42 1/2% până la 43 1/2 or. de jloc dela 43.— or. până la 44.— or. ușöră dela 42 1/2 or. până la 44.— or.

Marfă sêrbă, grea dela 42 1/2 or. până la 43 1/2 or. ansito, mijloci grea dela 42 1/2 or. până la 43 1/2 or. transito ușöră dela 42 or. până la 42 1/2 or.

Porcii îngriți de un an dela — or. până la — îngrășăți cu cucuruz dela — or. până — or. Cântăriți la gară cu — or. lăună — or..

Prețurile cereor din piața Brașov.
Din Decemv. st. n. 1894

Măsură sau greutatea	Calitatea.	Valoarea triad.	fl. or.
1 H. L.	cel mai frumos	5	30
"	„ mijlociu	4	80
"	„ mai slab	4	50
"	„ mă mestecat	3	20
"	„ țără (frumos)	3	20
"	„ (mijlociu)	3	50
"	„ ză (frumos)	2	20
"	„ (mijlociu)	—	—
"	„ vêsă (mijlociu)	—	—
"	„ acuruz	4	—
"	„ alaiu	4	80
"	„ lazere	7	—
"	„ jinte	9	—
"	„ fasole	5	20
"	„ Sēmēntă de in	10	—
"	„ Sēmēntă de cânepă	4	50
"	„ Cartofi	1	—
"	„ Măzêriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită	—	48
"	Carnea de porc	—	52
"	Carnea de berbece	—	28
"	Sau de vită pröspătă	23	—
100 kil.	Sau de vită topit	33	—

Cursul la bursa din Viena.
Din 28 Decemv. 1894.

Renta u. de aur 4%	124.10
Renta de coröne ang. 4%	98.05
Impr. cã fer. ang. în aur 4 1/2%	127.—
Impr. cã fer. ang. în argint 4 1/2%	104.—
Oblig. cl. fer. ang. de ost. I. emis.	125.—
Bonuri rale ungare	96.96
Bonuri rale croate-slavone.	97.60
Imprun. ung. cu premii	157.—
Losuri intru reg. Tisei și Segedin.	143.—
Renta e hãrtie austr.	100.05
Renta e argint austr.	100.10
Renta e aur austr.	124.10
Losuri lin 1860	155.25
Acții e-ale Bãncii austro-ungarë	1041.—
Acții e-ale Bãncii austr. de credit.	403.10
Acții e-ale Bãncii ung. de credit.	393.75
Napöndori	9.84 1/2

cep a se crăpa și șiröe de lacrimi mohorite curgeau dealungul trunchiului.

„Ți-era mai mare jale! nu intrasemă bie în luna lui Brumar și elü era uscat, depoiat de verdea lui podöbă, pe când tã pădurea era încă verde și nici chiar fgiu cei friguroși nu intrasera în ernă!

„In primăvara viitoare nu mai dete aici un murgu din elü; paserile cântau er voios prin desișul pădurii, numai pe crăcile lui uscate n'a mai cântat cucul!

„Îi înghețase mēduva în vine, și uscată a rēmas de atunci bătrânul pădurii. De gēba spunu unii, alții, că grădinarul i-ar fi vătēmat rădăcinile cu tãrnăcopul și că d'acea s'ar fi uscat. Nu sciu ce spun! moșu Kivu scie ce scie, și nimeni nu-i va scote din cap, că împăratul pădurii n'a murit de dorul unor floricele!

Așa vorbi bătrânul pădurar, și eu... eu rămăsei pe gânduri.

George I. Lahovari.

(„Lumea Ilustr.)

Mărci imp. ger. 60.80
London (lire sterlinge). 123.90
Rente de coröne austr. 99 45

Bursa de București
din 26 Decemv. n. 1894.

Valori	Do. bândă	Scad. cup.	Cu banț gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	100.—
Renta amortisabilă	5%	" "	97 1/8
" (Impr. 1892)	5%	Ian.-Iul.	98 1/2
" " din 1893	5%	" "	98 1/2
" " 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	—
" (Imp. de 32 1/2 mil.)	4%	Ian.-Iulie	84 1/8
" (Imp. de 50 mil)	4%	" "	86 1/8
" (Im. de 274 m 1890)	4%	" "	86 3/8
" (Im. de 45 m. 1891)	4%	" "	86 1/8
" C. F. R. (Conv. Schuldverschreibung)	5%	" "	—
Oblig. de Statü (Conv. rurale)	5%	Mai-Nov.	101 3/4
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 800	10	" "	280.—
Oblig. comunei București 1883	5%	Ian.-Iul.	90.—
" " " din 1888	5%	Ian.-Dec.	—
" " " din 1890	5%	Mai-Nov.	83
Scrisuri fonciare rurale	5%	Ian.-Iulie	91 3/4
" " urbane București	6%	" "	101
" " " Iași	5%	" "	78 1/4
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	" "	94
Banca Rom. ult. div. fr. 1281	500	150 v	—
Banca Națion. ult. div. 86.—	500	intr. v.	1530.
Banca agricolă	500	150 v	138.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	intr. v.	383.—
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	" "	405.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	" "	—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	" "	124.—
Soc. Rom. de Hãrtie ult. —	100	" "	—
"Patria" Soc. de asig. ult. d. 4 lei	100	" "	112.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. C	200	" "	—
" " " 2 em. u. d. O	1000	" "	—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	300	" "	—
"Bistrița" soc. p. f. hãrtii 30 "	1000	" "	—
Societ. p. const. de Tramways	200	" "	—
20 franci aur			20 12

S C O M P T U R I :

Banca naț. a Rom.	6%	Paris	2 1/2%
Avansuri pe efecte	7%	Petersburg	4 1/2%
Casa de Depuneri	7 1/2%	Berlin	5%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	4%	Elveția	3%

Bursa de mărfuri din Budapesta.
din 24 Dec. n. 1894.

Săminte	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	dela	până
Grâu Bănățenesc	80	6.70	6.75	
Grâu dela Tisa	80	6.75	6.80	
Grâu de Posta	80	6.70	6.75	
Grâu de Alba-regala	80	6.70	6.75	
Grâu de Bácska	80	6.80	6.85	
Grâu ung. de nord	80	—	—	

Săminte vechi ori nouă	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	dela	până
Secară		70-72	5.30	5.35	
Orz	nătreț	60-62	5.60	6.00	
Orz	de vinars	62.64	6.25	6.80	
Orz	de bers	64.66	7.15	8.15	
Ovêsă		38.41	5.80	6.20	
Cucuruz	banț.	75	—	—	
Cucuruz	altă soi	73	—	—	
Cucuruz	"	—	—	—	
Hiröscă	"	—	—	—	

Productiv.	soiul	Oursul	dela	până
Sem. de trif.	Luzernă ungar. francesă	40.—	46.—	
	roșia	57.—	55.—	
Oleu de rap.	rafinat duplu	—	—	
Oleu de in		—	—	
Uns. de porc	dela Pesta	43.—	49.—	
	dela țără	—	—	
Slănină	svēntată	41.50	42.—	
	afumată	46.—	47.—	
Său		—	—	
Prune	din Bosnia în buți	7.50	7.75	
	din Serbia în saci	7.50	7.75	
Lictarü	slavonü nou	14.25	14.75	
	bănățenesc	13.—	13.50	
Nuci	din Ungaria	—	—	
Gogoși	unguresci	—	—	
	serbesci	—	—	
Miere	brută	—	—	
	galbină strecurată	—	—	
Ceară	de Rosenau	—	—	
Spirtă	brută	—	—	
	Drojdiuțe de spirt	—	—	

Cursul pieței Brașov.
Din 29 Decemv. 1894.

Banönte rom. Cump.	9.72	Vënd.	9.76
Argint român. Cump.	9.67	Vënd.	9.73
Napoleon-d'ori Cump.	9.80	Vënd.	9.84
Galbeni Cump.	5.82	Vënd.	5.87
Ruble rusesci Cump.	131 1/2	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	11.15	Vënd.	—
Leu german Cump.	60.30	Vënd.	—
Leu german 5%	100.75	Vënd.	101.75

Nr. 7526—1894.

PUBLICAȚIUNE.

Pentru prezentarea fasiunilor de dare după câștig clasa III. și IV. după interese de capitale, precum și după capitale pasive.

a) Cu privire la darea de câștig clasa III.

Spre scopul de a măsura darea de câștig cl. III. pe anul 1895, se fac atenție tôte acele partide, cari exerciază vr'unu negoțu seu întreprindere supusă dărei, cu deosebire toți neguțătorii, meseriași, cari au în serviciul lor ajutöre seu calfe, medici, advocați, ingineri, antreprenori de zidiri și alte afaceri, cari pe periodul anilor 1893, 1894 și 1895 n'au fostă supuși dărei, se provöcă ca se-și ia în primire imediat blanchetele de fasiune, dela oficiul de dare orășenesc, pentru a documenta câștigul. Aceste blanchete provödate cu fasiunea recerută în tötă regula pentru darea de câștig clasa III. suntă a se preda celü multü până în 20 Ianuarie 1895 st. n. la oficiul de dare orășenesc.

b) Cu privire la darea de câștig clasa IV.

La care suntă supuși a o plăti tôte acele partide, cari au unü salarü fixü, pensie, comunele publice, cari posedü rente, bisericile, societățile și ampioiații privati, mai departe: dirigenții afacerilor, administratori, contabili, casieri etc. alü cărorü salarü trece peste 40 fl. lunar, se provöcă prin acasta se-și ridice blanchetele dela oficiu de dare orășenesc și provödate cu fasiunea receru tãin tötă regula a-le presenta oficiului de dare celü multü până la 31 Ianuarie 1895.

c) Cu privire la darea după interese de capitale și rente.

Suntă provocate acele partide, cari iau dobândă după capitale, ce le-au imprumutată, a-și lua blanchetele respective pentru fasiunea dărei, fără întârziere, dela oficiu de dare, și după îndrumarea acestuia au se le serie și celü multü până în 15 Ianuarie, se și-le predea oficiului de dare. Asemenea și persoanele, cari au venituri de rente, cum și acei proprietari de mori și piue, cari au datü în arëndă möra, ori piua, suntă îndatorăți a înscrie în blanchetele respective arëndă ce o primescu.

d) Cu privire la fasiunea Capitalorü pasive.

Proprietarii de case și de moșie ale cărorü realități și moșii suntă încărcate cu datorii, au a-și lua asemenea respectivele blanchete și, scrise cu datele necesare, a-le presenta oficiului de dare orășenesc celü multü până în 31 Ianuarie 1895, contra unei adeverințe de primire.

După 31 Ianuarie 1895, până în 15 Februarie 1896 blanchetele de fasiune pentru capitale în sarcina realităților, au a se preda la oficiu de dare orășenesc însoțite c'o petiție prin care se mvtivöză în modü demn de cređutü cauza întârzierei cu predarea formularelor de blanchete la timpü prescriș. Blanchetele cu fasiunile de datorii pe imobile, ce se vorü presenta după 15 Februarie 1895, nu se vorü lua de locü în considerație.

Brașovü, în 24 Dec. 1895.

574,2—3 oficiul de dare orășenesc.

PUBLICAȚIUNE.

În urma ordinației Inaltului Ministeriu reg. ung. de comerț din 27 Aprilie a. c. Nru. 29,700 se provöcă toți comersanți, ca cel multü până în 5 Ianuarie 1895 se-și anunțe prin raport scripturistice netimbratü la oficiul magistratual de meserii, întregul personalü (calfe și ucenici) după starea lui din 31 Decemv. a. c., amintindü calitatea de ocupațiune a acestui personalü, precum: comptabil, corespondentü, magazinarü, comis voyageur, etc. precum și specialitatea de negoț a respectivului comersante.

Brașovü, 27 Decemv. 1894.

579,2—2 Magistratul orășenesc.

Magistratul orășenesc. Brașovü, 27 Decemv. 1894. 579,2—2

Pentru cadouri de sf. serbători recomandă tot felul de **ceasornice, de cele mai bune,** cu prețuri ieftine.

E. Mansberger,
ceasornicar.
Brașov, strada Porții Nr. 32.

BUMBACU de umplutură plapome cu 45 cr. klgr. și alte calități mai bune, cu prețuri foarte reduse, se capătă la D-ii

Spuderca & Temesvári
Brașov, str. Vămii Nr. 6.

TINCT. NRVI TONICA
Elixir de nerve alrof. Dr. LIEBER.
Veritabil numai cu m.a. de contravenție crucea cu anra.

Preparat după prescripție medicală oficiu legalizat în farmacia M. Fata, Praga. Acest preparat este de multă anifunoscuit ca un mijloc foarte probat, contralabiciunei, bășvie de inimă, dureri de spinare, cap, mistuire rea etc. La cerere se dă aspect gratis.

O sticlă 1 fl., 2 fl. și 3 fl. 50. Pentru bolnavi de stomac se recomandă **teaturile de stomac Sf. Iacob**, căcui bun recomandat de medic. Sticlă 6r. și 1 fl. 20 cr.

Hidropica, se vindecău Hydrops-Essenz. In totu stadiulu bôlei vindecare sigură și iute. Jura greșită eschisă. Pentru succes se garantează. Domnilor medic se recomandă întrebuiarea. Pentru de plină însănătoșare este suficient 1-2 sticle cu 3 florin. Depou principal

Farmacia „SALVATR“ Presburg.
In farmaciile din Brașov: Ed. Kugler, Carl Schuster, Victor Roth; Siiu: Wilhelm Moricher, C. J. Molnar; Cluj Székly Miklós și mai în toate farmaciile.

In toate țările scutit prin le, pentru Austro-Ungaria marca înregistrată r. 460/1.

Suferințe de peptu,

Tusa, cum și toate bôlele, o atare de ale canalului de respirație, gâtjeu plămâni, greutate de respirație, Astma, flegmă, tuse măgărăscă, răgușelă, gâdilătură la gât, începutu de tuberculosă, se pot depărta mai bine și mai ușor cu întrebuițarea renumitului și după prescripția medică preparat și recomandat Ceaiu Sf. George pachetă 50 cr. și prafulu care aparține ceaiului prafu Sf George, cutia 20 cr. împreună cu prescrierea întrebuițării. Succesul se simte după câte-va zile. Mai puțin de 2 pachete nu se trimetă. La trimetere cu posta 20 cr. mai multă pentru pachetarea și expediat.

Tôte comandez suntă a se adresa directu la St. Georgs-Apotheke. Wien, V/2 Wimmergasse 33.

Să se trimită prețulu înainte cu mandat postală.

Hala de mărfuri din Brașov
asociație cu garanție limitată

Recomandă depoulă seu foarte bogatū asortatū de diterite

Mobile și anume: garnituri pentru Salone, pentru odaē de mâncare, de dormitū, cōstene, mese, divanuri etc.

Vetre de feru asortimentū mare, foarte solidū lucrare.

Covore, desenuri frumoșe, foarte durabile.

Mărfuri de strungărie, Etagere, Pulturi de note, de qarete etc. Plosci, Canale (pipe) de lemnū, dopuri de buți, Perii și Fânărie.

Executare foarte solidă și prețuri moderate.

Localul de vëndare se află sub firma

Asociațiunea de magazin din Brașov,
in Podul bătușilor, etagiul primū.

!! Abonați Calicul !!

diar humoristic și satiric, cu multe ilustrațiuni, pe anul 1895.

Prețulu abonamentulu, pe anul 3 fl. seu 7 franci.

Totii cei cu puțină dare de mână, adresându se la redacțiunea noastră, primescū Calicul cu 2 fl. seu 7 franci.

Abonenții ordinari, cari până in 1-a Ianuarie v. ne trimitū întreg abonamentulu de 3 fl. seu 7 franci, primescū noulū Calindariu al Calicului pe anul 1895 gratuitū.

Primal numărū al Calicului pe anul 1895 se expedeză de probă, tuturor celor ce ni l cerū.

La cinci abonamente de ori-ce natură dămū al 6-lea gratuitū.

Devisa Calicului, care acum intră in al 15-lea anul, a fostū, și e: **lectură originală humoristică și satirică, și risū cu ori și ce prețū.**

A se adresa la Sibiu

Administrația „CALICULUI“.

Antreprize de pompe funebre
E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 4. Colțulu Tergulū bollorū.

Recomandă an. publicū la casuri de morțe, aședământulū seu de înmormentare bogatū asortatū in cari tôte obiectele, atâtū sorte mai de rëndū, câtū și cele mai fine, se potū căpăta **cu prețuri ieftine.**

Comisiune și depou de sicriuri de metalū ce se potū închide hermeticū, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturorū sicriurilor de lemnū, de metalū și imitațiuni de metalū și de lemnū de stejarū.

Depou de cununii pentru monumente și plantici cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de marmură, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și unū carū funebru vëndetū pentru copii, precum și cioelii.

Comande întregi se escută **prop și ieftinū, iau asupră-mi și transporturi de r și strălnătate.**

In fine recomandū și biroul orū procedândū cu cunoscută-mi soliditate.

La casuri de morțe

Ajutoū grabnicū și sigurū
pentru **SUFERINTE DE STOMACHU ȘI URMARILE ACESTORA!!**

Mijlocul celū mai lū și eficace pentru menținerea sănătăți, curățirea sucurilor precum și a sângelui pentru promovarea unei mistuiri bune este deja pretin-denea cunoscutul și plăcul

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam“.

Acestū balsamū preparatū cu îngrijire din erburile alpine cele mai bune și tāmăditoare se dovedese ca fōn folositorū in contra tuturorū greutăților de mistuire carcei de stomachū, lipsa de ațitū, rigăelei, congestiunilor, haemoroidelor etc. etc. In urma eficacității sale a devūtū acestū balsamū acum unū singurū și doveditū **medicamentū de casă popral.**

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.
Mii de scrisi de recunoștință stau la dispoziți!

FIȚI ATENȚII!!!

Spre a evita înșelătorafacū pe fiecare atentū, că fiă-care sticlă cu Dr. Rosa's Lebens-Balsam, care singurū mai de mine este preparatū după receta originală, este învelitū in hărtia grōsă albăst., care pōrtă in lungul ei inscripția: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zu schwarzen Adler“, B. Fragner, Prag, 205-3 in limba germănă, boemă, ungarū și francezū, și cari suntū provēdute cu alăturata marcă a fabricii luată sub scutul legal

Dr. Rosa's Lebens-Balsam
Veritabilū se pōte procura numai in Depoulū principalū alū producătorului **B. Fragner,** Farmacia „Zu schwarzen Adler“ Prag 205-3.
In Budapesta: la farmacia I. von Török.

Tôte farmaciile din Brașov, precum și tôte farmaciile mai mari din monarchia Austro-ungară au depositū in acestū balsamū de viață.

Totūle acolo se pōte avea:

Alifia de casă universală de Praga
(Prager Universal-Haussalbe)

unū medicamentū sigurū și pin mii de scrisori de mulțămire recunoscutū in contra tuturorū inflațiuniilor, rānilorū și umflăturilorū.

Acēta se întrebuițeză cu necesū sigurū la inflamațiuni, la stagnațiunea lap-telui și intărirea țitelorū cu ocașiea înțercării copilului, la abscege, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncle; copturi la unghie, la panariții (ulcerațiuni la degete, la intărituri, umflături, tumorea glanduleloru limfice, lipume etc. -- Tôte inflamațiuniile, umflături, intărituri se vindecă in timpulū cū mai scurtū; la casuri iusē, unde s'a formată deja purulu, absorbē buba și o vindecă in timpulū celū mai scurtū fără dureri.

In ctiore 25 și 35 cr.
Fiți atenți!

Dōre-ce alifia de casă universală de Praga se imitēză fōr; desū, facū pe fiă-cine atentū, ca singurū numai la mine s' preparēză după receta originală. Acēta estē nu-mai atunc veritabilă, decă cutiōr-lelin me alū galbinū, in cari se pune, suntū înfășur-te in hărtia roșă pe care se află pōrtită in 9 limbi eslicațiunea cum se se întrebuițeze, impachetate și in cartōne vpete, — cari suntū provēdute cu marca fabricii de mai susū.

Balsamū pentru auđ.
(Gelör-Balsam)

Celū mai probatū și prin multe încercări celū mai temeinicū medicamentū pentru vindecarea auđului greu și spre redobēdirea auđului perdutū. **1 Flacon 1 fl.**

Din tôte hărtiile pentru țigarete este recōscută de cea mai bună hărtia de țigarete veritabilă franțuzescă

„Le Gloria“
fabricațiunea d-lorū **JOSIFŪ BARDOU & FILS** in PERPIGNAN—PARIS.
60 medalii de aurū, 16 diplome de onōre mari, 20 diplome „Hors Concours“.

„Le Gloria“ este hărtia, care in rineță și bunătate întrece tôte celelalte hărtii de cigarete ce esistă.

„Le Gloria“ este numai atunc veritabilă, decă fiă-care cārticică pōrtă firma IOSIFU BARDOU & FILS.

„Le Gloria“ se efectuează cu marginele netede seu crestare (perforate).

„Le Gloria“ este de căpētatū in Brașovū la tôte marchetāniile și bācāniile en-gros, precum și la fiă-care debitantū mai bunū de tutunū.

ianu, Brașovū.